

Jak se vám líbí náš venkov?

Jak se vám líbí naš venkov?

Příklady dobré praxe
spolupráce obcí
v místních akčních
skupinách

SDRUŽENÍ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV ČR
Nábřeží 599 • 760 01 Zlín-Prštné
telefon: +420 577 688 103 • email: info@smscr.cz
www.smscr.cz
ISBN 978-80-906206-0-5

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů CZ.1.04/4.1.00/B6.00043.
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Jak se vám líbí naš venkov?

Příklady dobré praxe spolupráce obcí
v místních akčních skupinách

MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů
CZ.1.04/4.1.00/B6.00043

Úvodní slovo

1. místopředsedy Sdružení místních samospráv ČR

Vážené přátelé,

držíte v rukou soubor českých i zahraničních příkladů dobré praxe spolupráce obcí s využitím platformy místních akčních skupin, který byl posbíráán v rámci projektu „MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů“ realizovaný Sdružením místních samospráv ČR.

Místní akční skupiny (MAS) jsou moderním nástrojem pro rozvoj venkova, který, za více než 20 let uplatňování, zaznamenal nemalé úspěchy po celé Evropě a dnes již dokonce i daleko za jejími hranicemi. Počet fungujících místních akčních skupin v Evropě je na prahu nového programovacího období 2014–2020 více než desetinásobný. MAS by měly rozdělovat dvacetinásobek prostředků, než tomu bylo na počátku. To činí z metody LEADER jeden z opravdu úspěšných evropských příběhů. A nejedná se zdaleka pouze o pomyslnou „dojnu krávu“, tedy program Evropské unie přerozdělovající dotace na rozvoj venkova. Jde o funkční mechanismus tzv. endogenního rozvoje, který má za cíl využít synergie všech zdrojů a aktérů na venkově.

Jedině fungující rovná spolupráce veřejného, neziskového a soukromého sektoru, aktivizující všechny občany i zdroje, může vést k úspěšnému, komplexnímu a integrovanému rozvoji venkova. Tři hlavní sektory v místní akční skupině jsou pomyslnými Svatoplukovými pruty a nutnost jejich propojení chápe snad každý úspěšný starosta. Dobrovolné svazky obcí jsou z tohoto pohledu konceptem stojícím „na půli cesty,“ a ač jsou nesporně jednodušší a rychlejší formou spolupráce obcí, jsou pouhým jedním proutkem postrádajícím oporu dvou dalších.

Vytvořit fungující místní akční skupinu není vůbec jednoduché, vyžaduje to spoustu času a předpokladem je neustálá interakce aktivní členské základny, která je nositelem MASky, a šikovných, zapálených a erudovaných lidí v kanceláři, kteří vize členů pomáhají naplňovat. Když se podaří takový mechanismus vytvořit, může sloužit k širokému spektru činností, zahrnující mj. i spolupráci obcí v oblasti veřejné správy. Příklady úspěšných zemí jako Irsko, Rakousko či Finsko ukazují, že MASka může být efektivním nástrojem spolupráce i v oblastech odpadového hospodářství, zaměstnanosti, školství, sociálních služeb, dopravy, energií atd.

Je dobře, že i Česká republika úspěšně přebírá metodu LEADER a stává se velmocí nejen v měřítku zemí střední a východní Evropy, ale v celé Evropské unii. Je třeba konstatovat, že v novém programovacím období jsme to právě my, kdo bude vlajkovou lodí uplatňování principu LEADER, resp. komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD), jak do množství prostředků rozdělovaných přes MASky, tak do multifondového spektra využití dokonce v rámci čtyř operačních programů. Na druhou stranu

budeme také pod bedlivým drobnohledem ostatních členských zemí i institucí EU. Je tak trošku i v našich rukách, jestli po roce 2020 půjdou i další země cestou širšího využití MAS k rozvoji venkova či ne. Metoda LEADER byla malým parníčkem, který dokázal i na širém moři doplout neuvěřitelně daleko, nyní v přístavu stojí nablýskaný zaoceánský parník, který čeká na své vyplutí. Věřme, že neskončí jako Titanic. Přeji Vám, aby inspirace touto „kuchařkou“ pomohla navařit spoustu správně kořeněných a chutných jídel rozvíjejících váš region a celý náš venkov. A nezapomeňte na moudré africké přísloví: „Když chceš jít rychle, jdi sám, chceš-li dojít daleko, pojďme spolu...“!

Ing. Radim Sršeň, Ph.D.

starosta obce Dolní Studénky
místopředseda Sdružení místních samospráv ČR
prezident Evropské asociace LEADER pro rozvoj venkova

Krátce o Sdružení místních samospráv ČR

Sdružení místních samospráv ČR je nositelem projektu MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů, který ztělesňuje a rozvíjí myšlenku dobrovolné a přirozené kooperace starostů obcí a dalších aktérů územního rozvoje na zdravých základech, odzodla. Sdružení místních samospráv ČR představuje silnou a odvážnou apolitickou profesní organizaci hájící zájmy obcí, městysů a měst na principech demokracie, vzájemného solidárního přístupu a rovnosti všech členů s cílem soustavně usilovat o důstojné, soběstačné a nediskriminační postavení obcí, městysů a měst v systému veřejné správy.

Sdružení místních samospráv ČR čítá v současnosti 1069 obcí a měst v Komoře obcí a 12 neziskových subjektů v Komoře organizací. V drtivé většině se jedná o členy se zájmem o rozvoj venkova či o spolupráci měst s venkovským prostorem. Sdružení místních samospráv je členěno do 13 krajských organizací. Starostové v krajích si sami hájí svá práva i zájmy. Všechny obce sdružení tvoří společenství, které svá stanoviska prosazuje vůči ústřední státní správě, vládě i parlamentu.

Hlavní pilíře činnosti stojí na tématech, jakými je spravedlivé a dostatečné financování obcí a měst, debyrokratizace a zjednodušování transparentní veřejné správy, dostupné regionální školství, posilování subsidiarity ve všech aspektech rozvoje území, efektivní odpadové hospodářství nebo dostupnost širokého spektra veřejných služeb na venkově. V rámci projektu „MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů“ se SMS podílí na přínosu nových inovativních řešení pro obce zapojené v místních akčních skupinách. Hlavním cílem projektu je podpora spolupráce obcí zapojených do platformy místních akčních skupin, které jsou východiskem pro unikátní řešení efektivnějšího výkonu veřejné správy. Ambicí projektu je skloubit model víceúrovňové veřejné správy ve venkovském prostoru s principy fungování certifikovaných MAS.

V rámci tohoto projektu také vznikl materiál, který nyní držíte v rukou. Jeho hlavním cílem je prezentace příkladů dobré praxe projektů zrealizovaných v předchozím programovém období 2007–2013.

Programové zásady SMS 2013–2015:

- Silné a ekonomicky nezávislé obce a města
- Příprava a start efektivního dotačního systému 2014+
- Návrat zdravého selského rozumu do veřejné správy
- Boj proti korupci ve veřejné správě
- Monitoring a připomínkování legislativních návrhů týkajících se samospráv
- Hájení zájmů členských obcí v ostatních sférách činnosti
- Prosazování udržitelného a důstojného postavení venkovských oblastí

www.smscr.cz

Tomáš Chmela, tajemník SMS ČR

Díky projektu Sdružení místních samospráv si MAS prohlubují ve strategiích spolupráci obcí

Místní akční skupiny, které ve druhé polovině roku 2015 dokončují své strategie pro nové plánovací období Evropské unie 2014–2020, si díky projektu Sdružení místních samospráv ČR prohlubují ve svých strategiích oblast spolupráce obcí. Do projektu „MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů“ se od roku 2014 zapojilo celkem 72 regionálních partnerství z deseti krajů celé země. V České republice působí nebo vzniklo 183 MAS.

Projekt SMS předpokládá spolupráci obcí v pěti vybraných tématech – odpadech, školství, dopravě, zaměstnanosti a protipovodňových opatřeních.

Pro oblast spolupráce obcí však existuje v České republice velice málo metodických materiálů, např. Přístupy k posílení spolupráce a synergie ve venkovských mikroregionech (GaREP, 2012) nebo Metodika prohlubování meziobecní spolupráce (SMO ČR, 2014). Projekt SMS se od nich liší zejména v tom, že se snaží aplikovat poznatky získané v regionech, ať už při kulatých stolech nebo prostřednictvím anket a průzkumů mezi starosty, přímo do praxe.

Každá MAS si připravuje vlastní dokument Strategie spolupráce obcí. Nemělo by to být teoretizování nebo soubory dat, ale souhrn praktických poznatků při práci v regionech a návrhy na konkrétní zlepšení. V průzkumech jsme oslovovali nejen starosty, ale také podnikatele a zástupce neziskových organizací i další veřejnost, aby zhodnotili, jak vnímají dosavadní spolupráci obcí a uvedli, kam ji chtějí posunout.

Mnoho problémů v regionu může být vyřešeno právě díky kvalitně nastavené spolupráci místních samospráv a jejich obecních úřadů navzájem, k čemuž lze využít právě osvědčenou platformu MAS, které začaly vznikat v tuzemsku ve velkém již před deseti lety.

Strategie spolupráce obcí v místních akčních skupinách je dokument, který doplňuje a upřesňuje integrovanou strategii rozvoje území MAS (*dle nové terminologie Strategii komunitně vedeného místního rozvoje – SCLLD*) o dimenzi spolupráce obcí.

Smyslem strategie spolupráce obcí je popsat a stanovit tematické oblasti a formy spolupráce obcí tak, aby byl zajištěn efektivnější výkon veřejné správy a samosprávy v daném území. Zaměřujeme se především na lokální problémy, u kterých je reálné, že budou v následujícím období řešeny.

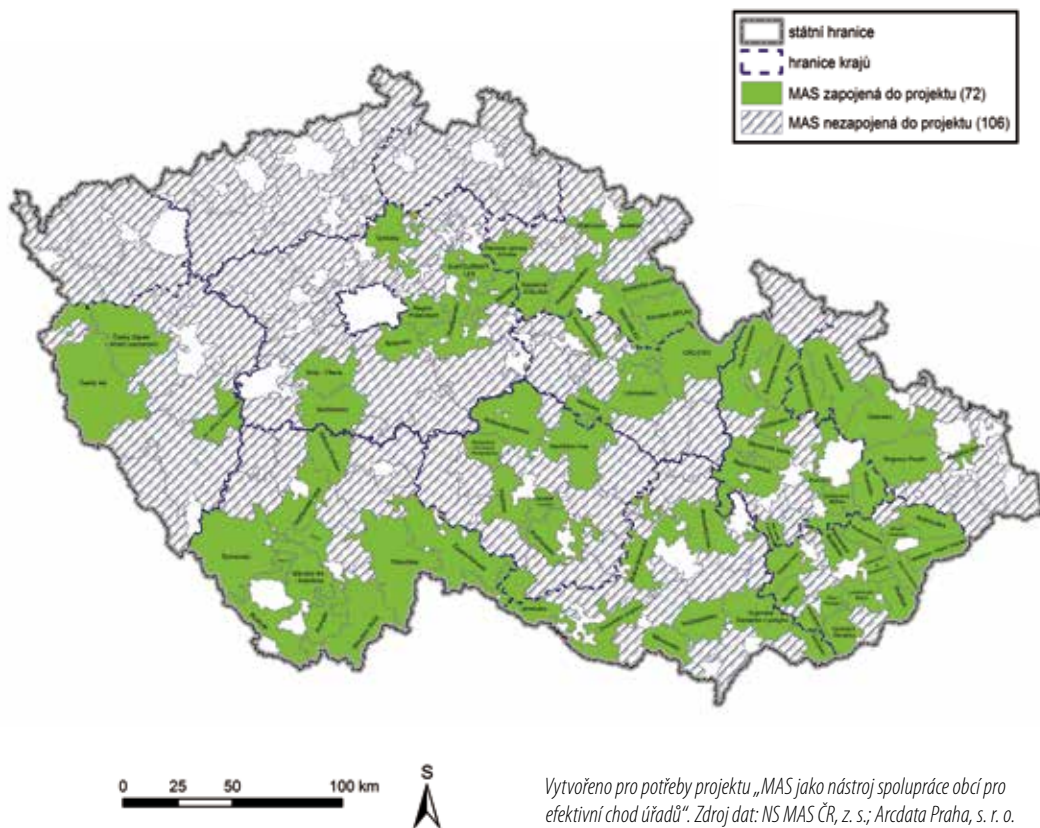
Kromě metodiky a konzultací Strategií spolupráce obcí připravuje SMARV ve spolupráci s Univerzitou Palackého Olomouc také studii současného výkonu veřejné správy a návrh jejího efektivnějšího výkonu, metodiku spolupráce obcí na platformě místních akčních skupin, shrnuje příklady dobré praxe (*kteří jsou předmětem této publikace*) a s odbornými právníky připraví i legislativní návrhy pro efektivnější chod úřadů s využitím konceptu MAS.

Přijetí Strategií spolupráce obcí bude doprovázet uzavření tzv. paktu spolupráce v jednotlivých zapojených MAS. Všechny dosavadní poznatky budou shrnuty na 72

kulatých stolech ve všech zapojených MAS. Výstupy projektu budou rovněž prezentovány na podzim 2015 na krajských konferencích organizovaných Sdružením místních samospráv.

Tomáš Šulák, Středomoravská agentura rozvoje venkova, o.p.s.
starosta obce Veselíčko

MAS zapojené do projektu SMS

Příklady dobré praxe spolupráce obcí v České republice

Spolupráce obcí obecně

1. Zastav se a odpočiň, Jihočeský kraj
2. Společný nákup energií, Pardubický kraj
3. Cyklobusem po krásách Kokořinska a Máchova kraje, Středočeský kraj
4. Jednotná propagace regionu SMO Pomalší, Jihočeský kraj

Doprava

1. Nákup minibusů pro přepravu dětí a spoluobčanů, Jihočeský kraj
2. Zlepšení veřejné dopravy v Pečeckém regionu, Středočeský kraj
3. Cyklostezka Jihlava – Třebíč – Raabs“, Kraj Vysočina

Školství

1. Sdílení kapacit základních škol, Pardubický kraj
2. Mateřská škola TIS, Kraj Vysočina
3. Spolupráce neúplných základních škol v okrese Bruntál, Moravskoslezský kraj
4. WOSA – výchovu a vzděláváním k občanské společnosti, Středočeský kraj
5. Kontejnerová přístavba nových učeben ZŠ Mukařov „Aby se prvňáčci měli kde učit“, Středočeský kraj

Protipovodňová opatření

1. Studie proveditelnosti k realizaci přírodě blízkých protipovodňových opatření v Mikroregionu Hvozdnice, Moravskoslezský kraj
2. Protipovodňová opatření Mikroregionu Ostrožsko, Jihomoravský kraj
3. Studie proveditelnosti k realizaci přírodě blízkých protipovodňových opatření v mikroregionech MAS – Partnerství Moštěnka, Olomoucký a Zlínský kraj
4. Krajinový plán Kostelec, Jihomoravský kraj

Odpadové hospodářství

1. Sdružení nezávislých obcí Čisté Valašsko, Zlínský kraj
2. Biologicky rozložitelný odpad, Moravskoslezský kraj
3. Kanalizace a ČOV Horní a Dolní Čermná, Pardubický kraj

Zaměstnanost

1. Podpora zaměstnanosti osob ohrožených sociálním vyloučením v regionu Brdy – Vltava, Středočeský kraj
2. „Zaměstnanost 50+: Integrace osob 50+ ohrožených sociálním vyloučením v odlehlých venkovských oblastech okresu Prostějov na trh práce“, Olomoucký kraj

Společně pro rozvoj cyklodopravy

Název projektu: **Zastav se a odpočih**

Území: **MAS Střední Povltaví (Jihočeský kraj)**

Realizátor: **MAS Střední Povltaví ve spolupráci se Svazkem obcí Milevska**

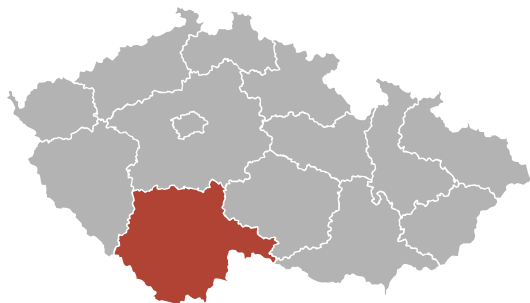
Popis projektu:

Projekt byl zaměřen na zvýšení komfortu cyklistů a turistů, kteří žijí nebo navštíví mikroregion Milevsko. Návštěvníci mají možnost posedět, bezpečně odložit kolo do stojanu, prostudovat info tabule, mapky a infoletáky, odpočinout si, prohlédnout a poznat blízké obce. Cílem tohoto projektu bylo dovybavit obce mobiliářem v návaznosti na cyklotrasy v mikroregionu. Byly také zhotoveny propagační materiály o mikroregionu a cyklotrasách. V současné době existuje na území Svazku obcí Milevska 6 cyklotras o celkové délce 128 km. Tyto

cyklotrasy byly již dříve v 19 obcích osazeny mobiliářem a v rámci tohoto projektu byly osazeny další obce (6 obcí): Hrejkovice, Jickovice, Osek, Vlksice, Zbeřlitz, Zhoř.

V rámci přípravy projektu byli osloveni starostové dotčených obcí, se kterými byl projednán návrh projektu a následně získány jejich souhlasy a podpory pro jeho realizaci. Pro oficiální potvrzení zájmu o projekt byl následně projekt projednán a schválen na valné hromadě svazku, kde byly i zároveň vybrány konkrétní místa pro umístění mobiliáře. Ná-

Rozpočet a zdroje financování:	Dotace činila 405 000 Kč, celkové výdaje cca 850 000 Kč. Projekt byl realizován za podpory Jihočeského kraje v rámci Programu obnovy venkova.
Rok realizace:	Projekt byl realizován v roce 2013.
Webové stránky:	www.sdruzeni-milevsko.cz
Kontaktní osoba:	Markéta Honzíková (starostka obce Zbelítov), +420 724 180 164, zbelitov@c-box.cz

sledně začal sběr informací pro tvorbu propagačních materiálů, zadávací dokumentace pro zpracování projektu a jeho následné uskutečnění autorizovanou or-

ganizací. Výsledkem projektu byla zvýšená atraktivnost mikroregionu a také jeho návštěvnost.

Spolupráce obcí přináší finanční úspory

Název projektu: **Společný nákup energií**

Území: **MAS Orlicko (Pardubický kraj)**

Realizátor: **Mikroregiony Orlicko a Lanškrounsko
(29 obcí a měst)**

Popis projektu:

Celkem 29 obcí a měst mikroregionů Orlicko a Lanškrounsko tvořících zároveň MAS Orlicko se sdružilo k nákupu elektřiny na energetické burze. Nákupy byly realizovány na Českomoravské komoditní burze Kladno. Samosprávy spojily své roční spotřeby energií, aby zlepšily šance na dosažení lepších cen. Výsledkem je meziroční úspora nákladů v průměru o 21 procent, což znamená snížení cen energetických vstupů v posledním čtvrtletí roku 2015 a v celém

roce 2014 o 2,7 milionu korun. Nezávisle na tomto nákupu v loňském roce stejným způsobem pořídila elektřinu i dvojice měst Lanškroun a Jablonné nad Orlicí, které tím snížily náklady meziročně o 1 milion korun. Spojením všech těchto samospráv ke společnému nákupu nyní vzniklo uskupení 4 měst (Lanškroun, Letohrad, Jablonné nad Orlicí a Žamberk), dvou městysů (Kunvald a Dolní Čermná) a 23 obcí (z toho 14 z Orlicka a 10 z Lanškrounska)

Rozpočet a zdroje financování:	Projekt je financován z rozpočtů obcí.
Rok realizace:	Na přelomu let 2013 a 2014 a stále probíhá.
Webové stránky:	www.orlicko.cz , www.lanskrounsko.cz/cz
Kontaktní osoba:	RNDr. Antonín Fiala (manažer mikroregionu Orlicko), +420 603 874 843, fiala@redea.cz , Ing. Ivana Vanická (manažerka MAS Orlicko) – manager@mas.orlicko.cz

s celkovým objemem cca 10.000 megawatthodin elektřiny. Od roku 2012 realizuje společný nákup elektřiny a plynu formou veřejné aukce také Region

Orlicko-Třebovsko, kde došlo k celkové úspoře nákladů zhruba 30%. Zde proběhl také skupinový nákup softwarových nástrojů ASPI a GIS (GO obce).

Obce podporují společný cyklobus

Název projektu: **Cyklobusem po krásách Kokořínska a Máchova kraje**

Území: **MAS Vyhlídky (Středočeský kraj)**

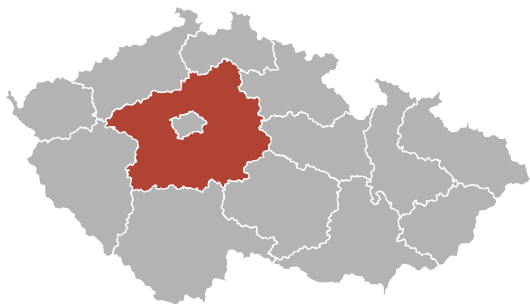
Realizátor: **Sdružení obcí Kokořínska**

Popis projektu:

Projekt realizuje Sdružení obcí Kokořínska, do něhož je začleněno 16 obcí působících také v MAS Vyhlídky. Jedná se o Hostín, Chorušice, Kadlín, Kanina, Kokořín, Lhotka, Liblice, Lobeč, Mělnické Vtelno, Nebužely, Nosálov, Stránka, Střemy, Řepín, Velký Borek a Vysoká. Dále také města Mšeno, Mělník a obce Doksy a Bělá pod Bezdězem a Bezděz. Díky projektu jsou provozovány v letní sezóně dvě linky určené pro cykloturisty (Mělník – Kokořín – Mšeno, Mšeno – Doksy – Bělá pod Bezdězem). Provoz cyklobusu je zajišťován autem s přívěsem pro pře-

pravu jízdních kol s kapacitou 20 kusů. Projekt je rozšiřován dále dle požadavků jednotlivých obcí a průběžně se také zapojují další obce mimo původní oblast, čímž dochází k rozšiřování tras. Spoje cyklobusů jsou koncipovány v návaznosti na ostatní dopravce v oblasti. Přínosem pro celou oblast je zefektivnění dopravy a její propojení bez ohledu na správní členění. Dále je patrný rozvoj turistického ruchu (především cykloturistiky). V počáteční fázi projektu bylo nutné překonat zejména finanční otázky, kdy docházelo ke značné ztrátovosti. Počet přepravo-

MAS vyhlídky
zapojení spolek

Rozpočet a zdroje financování:	Placeno z projektu. Vzniklé finanční ztráty v rámci provozu cyklobusů jsou financovány z rozpočtů členských obcí, města Mělník a Mšeno a Krajského úřadu Středočeského kraje.
Rok realizace:	Projekt byl realizován v roce 2008.
Webové stránky:	www.kokorinsko.info/sok
Kontaktní osoba:	Hana Rašáková – předsedkyně sdružení, +420 725 021 116, autobusová doprava Kokořínský SOK s. r. o., kokorinskysok@volny.cz

vaných osob v průběhu jednotlivých sezon však vzrůstá. Je nutné dále průběžně překonávat překážky v souvislosti se změnami jízdních řádů u ostatních dopravců, aby byla zachována návaznost

spojů. Tato cesta se dlouhodobě osvědčuje. K dalším plánům v rámci projektu patří rozšíření linek cyklobusů podle požadavků jednotlivých obcí a zefektivnění nákladky jízdních kol z hlediska času.

Jednotná propagace nese své ovoce

Název projektu: **Jednotná propagace regionu Pomalší**

Území: **MAS Pomalší (Jihočeský kraj)**

Realizátor: **Mikroregion Pomalší – Besednice, Borovnice, Bujanov, Doubravice, Doudleby, Heřmaň, Kaplice, Komařice, Ločnice, Mokřý Lom, Nedabyle, Netřebice, Nová Ves, Omlenice, Plav, Roudné, Římov, Soběnov, Strítěž, Strížov, Svatý Jan nad Malší, Velešín, Vidov.**

Popis projektu:

Celkovým cílem projektu byla realizace opatření vedoucích k efektivní prezentaci obcí a měst regionu Pomalší pro širokou veřejnost. Prioritou byla jak podpora turistického ruchu a zvýšení zájmu o dlouhodobější pobyt na území místní akční skupiny, tak i turistického regionu.

Došlo také ke zlepšení informovanosti o kulturní nabídce pro obyvatele členských měst a obcí. Hlavními výstupy projektu jsou interaktivní webové stránky, interaktivní elektronické infokiosky včetně zázemí a dřevěné plastiky s raznicí. Na tomto projektu se zřetelně ukazuje, že

Rozpočet
a zdroje financování:

Projekt byl realizován z POV Jihočeského kraje
pro rok 2012 – rozpočet projektu činil 644 520 Kč
a dotace byla 450 000 Kč.

Rok realizace:

Projekt byl realizován v roce 2012.

Webové stránky:

www.pomalsi.cz/hlavni-stranka-vyveska/

Kontaktní osoba:

Ing. Tomáš Šedivý, t.sedivy@centrum.cz,
+420 724 181 747

jen ve spolupráci s ostatními může obec
aktivně podporovat rozvoj cestovního
ruchu pod jednotnou identitou celého

regionu. Místní akční skupina v tomto
úsilí hraje nezanedbatelnou roli coby
prostředník i koordinátor aktivit.

Minibusy pro školáky i akce spolků

Název projektu:	Nákup minibusů pro přepravu dětí a spoluobčanů
Území:	MAS Rozkvět (Jihočeský kraj)
Realizátor:	Obce Dívčice, Pištín, Sedlec (realizace probíhala v každé obci samostatně, MAS fungovala v roli koordinátora aktivit)

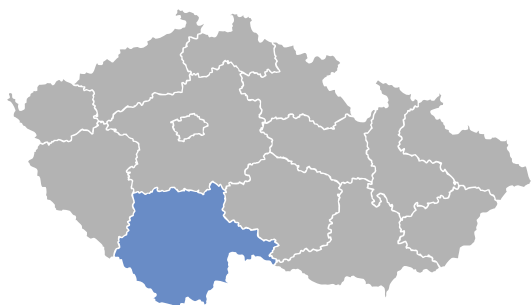
Popis projektu:

Projekty trojice obcí řešily podporu zlepšení dopravní obslužnosti v regionu MAS Rozkvět. Pořízením minibusů se vyřešila tíživá otázka přepravy občanů v době, kdy nemají možnost využít veřejnou dopravu. Minibusy pomáhají přepravovat děti do škol a školek a naopak. Minibusy taktéž využívají místní spolky, které se tak dopravují na vystoupení, soutěže a jejich další prezentační aktivity. Obce také prostřednictvím minibusů řeší možnosti přepravy občanů i za kulturními akcemi.

Koordinovaný provoz veřejné dopravy formou minibusů významně řeší výpadek veřejné dopravní obslužnosti na území MAS Rozkvět způsobený absencí některých autobusových spojů.

Názvy projektů jednotlivých obcí pro snadnější vyhledávání: Obec Sedlec – Nákup minibusu pro místní spoluobčany; Obec Dívčice – Nákup minibusu pro přepravu dětí; Obec Pištín – Nákup mikrobuse za účelem přepravy dětí a zkvalitnění spolkového života.

Rozpočet a zdroje financování:	Dotace z Programu rozvoje venkova 1 619 300 Kč (celkem za všechny obce) – opatření Realizace místní rozvojové strategie. Celkové náklady všech 3 obcí 2 350 800 Kč.
Rok realizace:	Realizováno v letech 2012 a 2013.
Webové stránky:	www.pistin.cz , www.divcice.cz/pro-obcany/rozcestnik.html , www.sedlec.eu
Kontaktní osoba:	Obec Pištín – starosta Jaroslav Havel (pistin@pistin.cz), Obec Dívčice – starosta Radek Livečka (starosta@divcice.cz), Obec Sedlec – starosta Jaroslav Houba (starosta@sedlec.cz)

Na kole až do Rakouska

Název projektu: **„Cyklostezka Jihlava – Třebíč – Raabs“**

Území: **MAS Třešsko, MAS Podhorácko,
MAS LEADER – LOUCKO, MAS Rokytná,
MAS Jemnicko (Kraj Vysočina)**

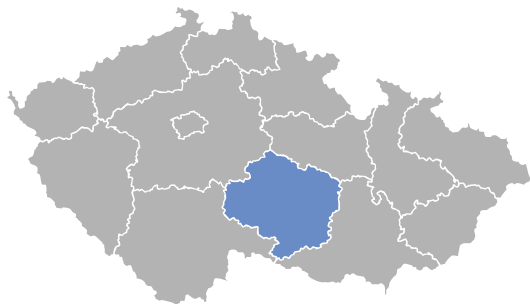
Realizátor: **Dobrovolný svazek obcí
„Cyklostezka Jihlava – Třebíč – Raabs“**

Popis projektu:

Nositelem tohoto projektu byl dobrovolný svazek obcí 26 obcí na trase cyklostezky (Jihlava, Malý Beranov, Velký Beranov, Bítovčice, Kamenice, Brtnice, Luka nad Jihlavou, Chlum, Bransouze, Červená Lhota, Číhalín, Přibyslavice, Petrovice, Třebíč, Mastník, Kojetice na Moravě, Horní Újezd, Šebkovice, Lesůňky, Jaroměřice nad Rokytnou, Blatnice, Moravské Budějovice, Lomy, Jemnice, Dešná). Dobrovolný svazek pracuje na základě stanov, přičemž každá obec má povinnost pravidelně kontrolovat stav cyklotras.

Vzhledem k rozsahu prací byla vlastní realizace 120 km dlouhé trasy (Jihlava – Raabs) rozdělena do etap, přičemž první etapu tvořil úsek se stavebními úpravami nezbytně nutnými ke zprůjezdnění celé trasy. Následující etapy pak zajišťovaly zvýšení komfortu cest. V současné době jsou dílčí úseky trasy tvořící přibližně třetinu celkové délky vybudovány jako cyklostezky. Většinu z těchto úseků je možné využívat i pro inline bruslení. Jízdu po cyklotrase je možné kombinovat s železniční dopravou. V úseku z Jihlavy

Rozpočet a zdroje financování:	„Iniciativa Společenství INTERREG IIIA Česká republika – Rakousko pro období 2004–2006“. V období 2010 – 2012 byla ve dvou etapách vybudována 33 km dlouhá cyklotrasa Jihlava – Třebíč, kdy investiční náklady na 1. etapu byly 48 milionů korun a na 2. etapu 60 milionů korun. Projekt byl spolufinancován z ROP Jihovýchod a podpořen Krajem Vysočina.
Rok realizace:	V letech 2004–2006 a v letech 2010–2012.
Webové stránky:	www.jihlava-trebic-raabs.cz
Kontaktní osoba:	Ing. Jaroslav Vymazal, info@jihlava-trebic-raabs.cz

do Třebíče vede cyklotrasa převážně kolem řeky Jihlavy. Místní akční skupiny se na realizaci podílejí koordinací aktivit, propagací záměru a jeho dalším rozvo-

jem. Cyklotrasa je významnou páteří osou bezmotorové dopravy a v dílčích úsecích pomáhá i zvýšení dostupnosti některých lokalit pro místní obyvatele.

Zlepšování systému veřejné dopravy

Název projektu: **Zlepšení veřejné dopravy v Pečeckém regionu**

Území: **MAS Podlipansko (Středočeský kraj)**

Realizátor: **Dobrovolný svazek obcí Pečecký region**

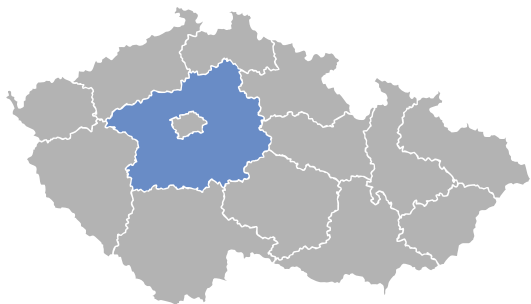
Popis projektu:

Projekt Zlepšení veřejné dopravy v Pečeckém regionu měl dvě části. První část se týkala úpravy parteru autobusového nádraží v Pečkách. Celé prostranství nádraží bylo nově vydlážděno žulou a na ploše byl umístěn nový mobiliář. České dráhy se do projektu zapojily a nově vydláždily pozemek před budovou nádraží, čímž navázaly na příjemný vzhled prostředí. Celý prostor je díky této návaznosti jednotný a zdobí ho nová zeleň, stojany na kola, lavičky a odpadkové koše.

Druhá část projektu se týkala 8 obcí v regionu a bylo během ní vyměněno a vybudováno 21 autobusových zastávek v obcích Dobřichov, Pečky, Chvalovice, Milčice, Vrbčany, Vrbová Lhota, Ratenice, Velim, Vítězov, Nová Ves a Ohrada. Veřejná doprava na Podlipansku nyní tvoří kvalitní a atraktivní systém.

Místní akční skupina Podlipansko pomáhala v počáteční fázi projektu se sepsáním žádosti o dotaci.

Rozpočet a zdroje financování:	Celková částka rozpočtu projektu byla 16 088 515 Kč, dotace získaná z Regionálního operačního programu činila 14 881 876 Kč. Finanční spoluúčast DSO Pečecký region byla 1 206 639 Kč.
Rok realizace:	Projekt byl realizován v letech 2009 a 2010. V září roku 2010 byl projekt slavnostně otevřen.
Webové stránky:	www.pececkyregion.cz
Kontaktní osoba:	Milan Urban – předseda regionu, +420 606 609 572, milan.urban@pecky.cz

Spolupráce k využití kapacit ve školách

Název projektu: **Sdílení kapacit základních škol**

Území: **MAS Orlicko (Pardubický kraj)**

Realizátor: **Více realizátorů z důvodu sdílení kapacit na více základních školách v regionu (Čenkovice – Výprachtice, Bystřec – Horní Čermná, Dolní Čermná – Petrovice – Verměřovice, Brandýs nad Labem – Orlické Podhůří).**

Popis projektu:

Obce často provozují základní školy, které v určitých obdobích nemají zcela naplněnou kapacitu. Ve chvíli, kdy obec není sama schopna naplnit a plně využít kapacitu základní školy, dojde na území MAS k využití sdílení kapacit školy (ať již prvního nebo druhého stupně). Poté, na základě vytvořené smlouvy ve společném školském obvodu, dojíždí žáci školy z jedné obce do sousední obce (například děti z obce Čenkovice – žáci prv-

ního a druhého stupně, a Horní Heřmanice – druhý stupeň – na druhý stupeň dojíždějí děti ze sousedních Čenekovic). Spolupráce spočívá ve vzájemné dohodě obcí na sdílení kapacit základního školství vytvořením společného školského obvodu. Vzájemně spolupracující obce poté poskytují rodičům dětí a žáků příspěvek formou daru na dopravu dětí s cílem motivace umístění dětí v místní škole a jejího udržení v obci.

Rozpočet a zdroje financování:	Rozpočty obce – hrazení příspěvků a darů rodičům na dojíždějící děti.
Rok realizace:	Je realizováno v letech, kdy je třeba sdílet kapacity z důvodu úbytku (odrostu) dětí/žáků na školských zařízeních.
Webové stránky:	www.obeccenkovice.cz , www.obec-vyprachtice.cz , www.bystrec.cz , www.hornicermna.net , www.dolni-cermna.cz , www.vermerovice.cz , www.mesto-brandys.cz ; www.orlickepodhuri.cz
Kontaktní osoba:	Obec Čenkovice (starosta.cenkovice@seznam.cz), Obec Výprachtice (starosta@obec-vyprachtice.cz), Obec Bystřec (ou@bystrec.cz), Obec Horní Čermná (obec@hornicermna.cz), Městys Dolní Čermná (mestys@dolni-cermna.cz), Obec Verměřovice (starosta@vermerovice.cz), Město Brandýs nad Orlicí, Obec Orlické Podhůří (o.podhuri@seznam.cz)

Škola je pro obce věc společná

Název projektu:	Kontejnerová přístavba nových učeben ZŠ Mukařov „Aby se prvňáčci měli kde učit“
Území:	MAS Říčansko (Středočeský kraj)
Realizátor:	Obec Mukařov (hlavní koordinátor) ve spolupráci s obcemi Babice, Doubek, Louňovice, Svojetice, Štíhlice, Tehovec (neformální svazek)

Popis projektu:

Základní škola v Mukařově musela společně se spádovými obcemi akutně řešit vzniklý problém nedostatečné kapacity škol a v roce 2009 a následně v roce 2014 zrealizovali přístavbu tzv. kontejnerové stavby. V roce 2009 byla realizována přístavba 19 modulů, čímž byla škola rozšířena o 4 kmenové třídy. V roce 2014 byla realizována další přístavba 21 modulů, čímž byla škola rozšířena o další 4 kmenové třídy. Za oba moduly se podařilo navýšit kapacitu školy o 44 žáků. Výhodou kon-

tejnerových přístaveb je nižší cena, dobré tepelné technické vlastnosti, rychlost a flexibilita výstavby. Stavba nepotřebuje žádnou základovou desku, součástí stavby je i sanitární vybavení, topení, osvětlení a větrání. Nová kontejnerová budova školy je prostorná, vybavená moderními prvky a efektivně uspořádaná. Největší výhodou kontejnerových tříd je to, že se dají kamkoli přemístit.

Při realizaci bylo potřeba překonat některé překážky, například finanční, neboť

Rozpočet a zdroje financování:	Mukařov se na investici podílel 40 % a 6 okolních obcí celkem 60 % (Babice, Doubek, Louňovice, Svojetice, Štíhllice, Tehovec). O náklady se podělily podle klíče, který vycházel z počtu dětí do patnácti let v jednotlivých obcích.
Rok realizace:	První část realizace v roce 2009 (přístavba 19 modulů, rozšíření o 4 kmenové třídy) a druhá část realizace v roce 2014 (přístavba 21 modulů, rozšíření o 4 kmenové třídy).
Webové stránky:	www.mukarov.cz/obecni-urad-a-samosprava.htm
Kontaktní osoba:	Rudolf Semanský, +420 775 040 918, starosta@mukarov.cz

obce se musely spojit a zafinancovat projekt ze svých prostředků. Také se objevily technické překážky, neboť na stávající kontejnery postavené v roce 2009 nebylo možné kvůli únosnosti modulů

patro přístavět a bylo tak potřeba celou konstrukci nejdříve rozebrat, umístit stranou a na její místo položit moduly z nové dodávky, s vyšší nosností. Stávající moduly poté byly přemístěny do patra.

Mateřská škola pro děti z několika obcí

Název projektu: **Mateřská škola Tis**

Území: **MAS Královská stezka (Kraj Vysočina)**

Realizátor: **Obec Tis**

Popis projektu:

V roce 2011 byl velký nárůst počtu předškolních dětí (souvisejících se zvýšenou porodností), které nebylo kam umístit, neboť kapacity ostatních mateřských škol již byly zaplněné. Obec proto začala uvažovat o otevření vlastní mateřské školy, do které by umístila děti ze své obce, ale i z nejbližších okolních. Byl proveden průzkum ve spolupráci s okolními obcemi. Obec měla prostory ve vlastním víceúčelovém zařízení, které v té době sloužily pouze jako výdejna obědů. Vzhledem k tomu, že všechny plošné parametry byly vyhovující včetně hygienických

předpisů, bylo možné začít projekt připravovat. Při následné realizaci projektu bylo třeba provést drobné stavební úpravy tak, aby vznikla ložnice, herna, výdejna jídla, sklad lůžkovin, sociální zařízení či umývárna pro děti i personál. V rámci projektu byla vyměněna okna, podlahové krytiny, byly vsazeny nové dveře a zárubně, sníženy stropní podhledy, zavedeno nové ústřední plynové vytápění, zhotoveny nové rozvody vody, kanalizace a elektřiny atd. Následně obec vložila prostředky do vybavení nábytkem, do kuchyňského zařízení a pro děti na jejich

Královská
Stežka

Rozpočet a zdroje financování:	Financováno z Programu rozvoje venkova z opatření Realizace místní rozvojové strategie. Celkové náklady projektu cca 2 400 000 Kč, dotace 404 498 Kč.
Rok realizace:	Realizováno v letech 2011 a 2012. Poté byla školka uvedena do provozu.
Webové stránky:	www.obectis.cz
Kontaktní osoba:	Lukáš Malina, starosta obce Tis, +420 607 559 414, tis@obec.cz

pomůcky. Na tyto prostředky přispívaly i okolní obce, které poté některé děti ze svých obcí do školky umístily. Obec v další fázi ještě zrealizovala výstavbu dětské-

ho hřiště a zajistila oplocení pozemků. Projekt se podařilo uskutečnit díky MAS Královská stežka.

Sedm malotřídek spolupracuje

Název projektu:	Spolupráce neúplných základních škol v okrese Bruntál
Území:	MAS Hrubý Jeseník (Moravskoslezský kraj)
Realizátor:	Základní škola a Mateřská škola v Dětrichově nad Bystřicí, Razové, Karlově Studánce, Dolní Moravici, Hošťálkovech, Slezských Rudolticích, Malé Morávce

Popis projektu:

Projekt sdružoval 7 malotřídních škol v okrese Bruntál. Projekt si kladl za cíl podporovat nové vyučovací metody vedoucí k rozvíjení klíčových kompetencí žáků, využití výpočetní techniky ve vyučování, rozvoji partnerství a výměnu zkušeností mezi školami, vzdělávání v oblasti problematiky významné z regionálního hlediska. Žáci každé školy sestavili pod vede-

ním pedagogů návrhy učebnice „Můj domov, moje škola“, vytvořili mediální prezentace školy a podíleli se na přípravě webových stránek. Školy společně organizovaly společné aktivity (ukázka lesní pedagogiky ve spojení s přírodovědnou soutěží), návštěva muzea praček, přehlídky a soutěže žáků, sportovní hry (například orientační běh) a vzájemné

Místní akční skupina
HRUBÝ JEŠENÍK

Rozpočet a zdroje financování:	Realizováno přes Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (Zvyšování kvality ve vzdělávání). Schválená výše finanční podpory 2 114 274 Kč (100 % dotace).
Rok realizace:	Realizováno v letech 2009–2011.
Webové stránky:	www.malotridka.cz/projekt.htm
Kontaktní osoba:	Manažer projektu Mgr. Miroslava Ježková – hlohovec.zs@tiscali.cz

prezentace výstupů z projektu. Realizační týmy pedagogů se pravidelně scházely za účelem vzájemné spolupráce při implementaci poznatků do školních vzdělávacích programů (jak zajímavě

učit hodiny vlastivědy), plánování aktivit a dalšího vzdělávání. Projekt byl rozvržen do tří let, ale spolupráce pokračuje ještě dalších pět let.

Základní školy tvoří společně výuku

Název projektu: **WOSA – výchovou a vzděláváním k občanské společnosti**

Území: **MAS Sedlčansko (Středočeský kraj)**

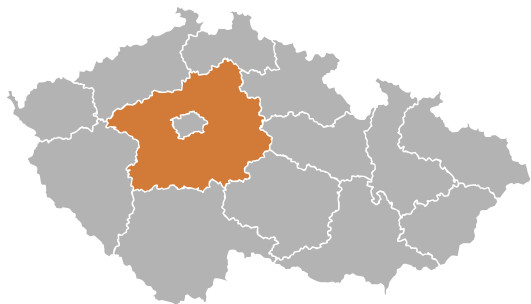
Realizátor: **Sdružení obcí Sedlčanska**

Popis projektu:

Projekt WOSA byl zaměřen na rozvoj základních škol v regionu Sedlčanska, a to pomocí pečlivě zvolených 4 klíčových aktivit, kdy každá je zaměřena na jinou oblast. První aktivitou byla tvorba interaktivních úloh, kdy byl portál Místo pro život rozšířen o 80 interaktivních úloh. V rámci aktivity bylo organizováno i setkání pamětníků v školách obcí zapojených do projektu. Druhá aktivita byla zaměřena na přípravu učitelů zavádět nové metody do výuky. V rámci této aktivity bylo vytvořeno 60 multimediálních prezentací z výuky, bylo proškoleny 31 učitelů a na webovém portále vznikl návodový metodický materiál. Třetí klíčová aktivita se týkala zavádění inovativních forem práce do volnočasových aktivit školních

družin. Žáci se zúčastnili 60 didaktických vycházek, v rámci kterých využívali digitální techniku a zážitkovou pedagogiku. Čtvrtá aktivita se zaměřila na podporu spolupráce žáků na komunitním rozvoji obcí. Byla ověřena spolupráce škol a školských zařízení s místní a regionální samosprávou při společné práci. Byly organizovány pracovní skupiny za účelem vyhodnocení přínosu vzdělávacích programů ověřovaných v projektu. Důležitým výstupem projektu byl žákovský parlament, kdy se žáci učili vyjadřovat vlastní postoje a názory k záležitostem, které se jich týkají. Žákovského parlamentu se účastnili i učitelé, kteří na konci projektu získali akreditovaný certifikát – lektor Žákovského parlamentu.

Rozpočet a zdroje financování:	Rozpočet projektu byl nastaven a schválen na celkem 9 882 499 Kč, z čehož 8 667 631 Kč tvořily přímé způsobilé výdaje a 1 214 868 Kč nepřímé náklady. Projekt byl podpořen z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.
Rok realizace:	Od dubna 2013 do prosince 2014.
Webové stránky:	www.mistoprozivot.cz , www.sedlcansko.cz
Kontaktní osoba:	Štěpánka Barešová, tajemnice svazku Sdružení obcí Sedlčanska, obce@sedlcany.cz , +420 604 585 087

Projekt školám v regionu přinesl nové materiální, lépe vzdělané a připravené učitele, inovativní formy práce ve volnočasových aktivitách školních družin a podpořil spolupráci žáků na komunitním rozvoji svých obcí i spolupráci žáků mezi obcemi. Z projektu byl financován nákup 34 fotoaparátů, 4 dataprojektory, 200 notebooků, rozšíření multimediální

ho portálu Místo pro život, vznik 80 nových multimediálních interaktivních tematických úloh, vytvoření archivu textů a článků – Paměť regionu a zpracování 60 multimediálních prezentací. Kromě toho, že projekt byl zaměřen především na školy, obsahoval také aktivity zaměřené na starosty obcí. Ti se scházeli a výsledky svých aktivit prezentovali.

Plánování v krajině potřebuje spolupráci

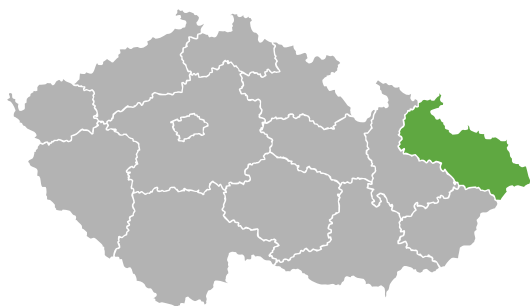
Název projektu:	Studie proveditelnosti k realizaci přírodě blízkých protipovodňových opatření v Mikroregionu Hvozdnice
Území:	MAS Opavsko (Moravskoslezský kraj)
Realizátor:	Mikroregion Hvozdnice – obce Brumovice, Bratříkovice, Neplachovice, Holasovice, Úvalno, Stěbořice, Velké Heraltice, Sosnová, Hlavnice

Popis projektu:

V rámci studie byly zpracovány podrobné analýzy území (erozní analýza, analýza odtokových poměrů, hydromorfologická analýza vodních toků Hvozdnice a Litultovického potoka). V návrhové části byly navrženy protierozní a protipovodňová opatření v ploše povodí a na vodních tocích. Byla navrhována především opatření přírodě blízkého charakteru – průlehy, meze a revitalizace vodních

toků. Na základě výsledků projednání s vlastníky pozemků a jednání se zástupci obcí byla ve třech obcích stanovena prioritní opatření, která se v poslední části této studie rozpracovala do podrobnosti konceptu dokumentace k územnímu řízení. MAS Opavsko po dobu realizace projektu asistovala a koordinovala aktivity. Právě tento typ záměru si spolupráci obcí v území velmi vyžaduje.

MAS
OPAVSKO

MIKROREGION
HVOZDNICE

Rozpočet
a zdroje financování:

Celkové náklady projektu byly 2 322 000 Kč.
Příspěvek fondů EU byl 1 876 800 Kč,
příspěvek SFŽP ČR 110 400 Kč a příspěvek
Mikroregionu Hvozdnice 220 800 Kč (10 %).
Projekt byl spolufinancován Evropskou unií
a Státním fondem životního prostředí v rámci
Operačního programu Životní prostředí.

Rok realizace:

Projekt byl realizovaný v letech 2010–2011.

Webové stránky:

www.mikroregionhvozdnice.cz

Kontaktní osoba:

Vladimír Chovanec – předseda mikroregionu,
slavkov@iol.cz

Povodní se už nebojí díky varovnému systému

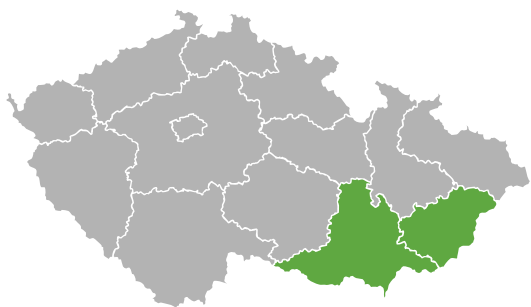
Název projektu:	Protipovodňová opatření Mikroregionu Ostrožsko
Území:	MAS Hornácko a Ostrožsko (Zlínský/Jihomoravský kraj)
Realizátor:	Mikroregion Ostrožsko – Veselsko – obce Blatnička, Blatnice pod Sv. Antonínkem, Boršice u Blatnice, Hluk, Ostrožská Lhota, Ostrožská Nová Ves, Uherský Ostroh

Popis projektu:

Projekt řešil zpracování digitálního povodňového plánu pro Mikroregion Ostrožsko – Veselsko a vybudování lokálního varovného a vyznamovacího systému. Varovný systém se skládá z vysílačů ústředí napojených na integrovaný záchranný systém. Ústředny

jsou umístěny na jednotlivých obecních úřadech. Dále jsou po obcích rozmístěny bezdrátové hlásiče. Neméně důležitým výstupem projektu jsou hladinoměry, srážkoměry a sirény. Projekt je natolik inspirativní, že i zbývající obce z území MAS uvažují o podobném záměru.

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové náklady projektu byly 15 565 023 Kč. Dotace pokryla 90 % celkových výdajů. Projekt byl realizován z operačního programu Životní prostředí, prioritní osy 1 – Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní.
Rok realizace:	Realizace v roce 2014.
Webové stránky:	www.ostrozscko.cz/pruvodce/26150
Kontaktní osoba:	JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D. – předseda, kolar@veseli-nad-moravou.cz , +420 518 670 101

Společná obnova přirozených toků vod

Název projektu:	Studie proveditelnosti k realizaci přírodě blízkých protipovodňových opatření v mikroregionech
Území:	MAS – Partnerství Moštěnka (Olomoucký / Zlínský kraj)
Realizátor:	DSO mikroregionu Moštěnka, Mikroregion Holešovsko, Mikroregion Židelná, Obec Dobříčice

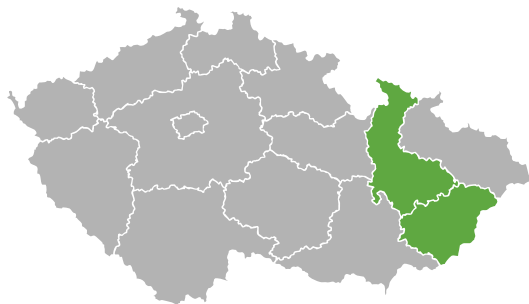
Popis projektu:

Projekty byly realizovány na území každého mikroregionu samostatně a byly zaměřeny na navržení přírodě blízkých protipovodňových opatření, jako jsou úpravy koryt a niv, zvýšení retenčních schopností krajiny, obnova přirozeného režimu krajiny apod. Po vyhodnocení celého území z pohledu protipovodňových hrozeb byly vytipovány oblasti nejvíce ohrožené a s ohledem na realizovatelnost navrženy změny vedoucí k preventivním opatřením. Do přípravy byly zapojeny všechny členské obce zmíněných tří mikroregionů na

území MAS. Klíčovou komunikační a tme-
lící roli hráli představitelé obcí a MAS při animaci diskuse v území se zapojenými aktéry, zejména pak s vlastníky pozemků, jejichž souhlasem byla realizace podmíněna, ale také při samotné realizaci navržených opatření.

Jedním z projektů, které se na základě této studie zrealizovaly, je Revitalizace toku a nivy Dobříčického potoka. Zahrnoval přeložku toku potoka do nivní louky s vymodelováním přírodě blízkého koryta tak, aby byly podpořeny přirozené kory-

Rozpočet a zdroje financování:	Financováno přes Operační program Životní prostředí. Celkové výdaje projektu DSO mikroregionu Moštěnka: 2 374 080 Kč, dotace byla poskytnuta ve výši 2 350 080 Kč. Spolufinancování projektu bylo zajištěno žadatelem.
Rok realizace:	Projekt byl realizován v letech 2011–2013.
	Celkové výdaje navazujícího projektu obce Dobručice: 2 253 079,- Kč, dotace byla poskytnuta ve výši 2 170 722,- Kč. Spolufinancování zajistila obec Dobručice.
Webové stránky:	www.mostenka.cz
Kontaktní osoba:	Markéta Poláčková Kropáčková, ředitelka MAS a manažerka mikroregionu Moštěnka, leader@mostenka.cz

totvorné procesy. Původní koryto Dobručického potoka bylo zahrnuto a vytvořilo se v něm několik bezodtokových tůň. Po celé délce nového koryta bylo vytvořeno spící opevnění, které zabrání případné budoucí dnové erozi koryta tak, aby koryto

bylo mělké a v případě přívalových srážek docházelo k přirozenému rozlivu potoka do přilehlé nivy. V nově vzniklé nivě bylo vysázeno 844 vrbových prutů, 320 keřů a 109 stromů.

Místní akční skupina v péči o krajinu

Název projektu:	Krajinný plán Kostelec
Území:	MAS Kyjovské Slovácko v pohybu (Jihomoravský kraj)
Realizátor:	Ústřední pozemkový úřad Praha a MAS Kyjovské Slovácko v pohybu

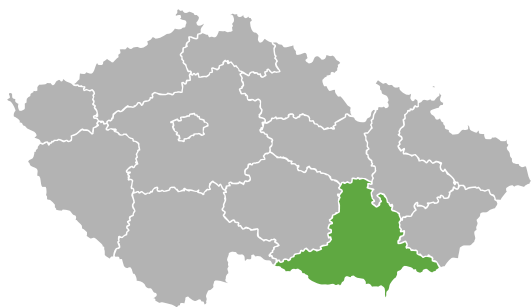
Popis projektu:

Vzhledem k nepříznivému stavu krajiny v katastru Kostelce (vodní eroze, znečištění vodních toků, dlouhodobě nevhodná zemědělská činnost apod.) zadal Ústřední pozemkový úřad Praha zpracování projektu „Krajinný plán obce Kostelec“. MAS Kyjovské Slovácko v pohybu se na projektu podílelo přípravou a facilitací jednání a pracovních schůzek. MAS oslovila veřejnost osobními dopisy, informacemi na webových stránkách, hlášeními v místním rozhlasu apod., neboť zapojení veřejnosti do projektu bylo jednou z hlavních priorit. MAS chtěla posílit

sebevědomí občanů v tom smyslu, že každý jednotlivec může přispět ke zlepšení života v obci.

V období od poloviny srpna do konce října 2009 probíhala k tématu veřejná diskuze formou schůzek s vlastníky a nájemci půdy, realizátory krajinného plánu, partnery projektu a s veřejností – občany Kostelce. Kromě představitelů obce a občanů se jednání účastnili i zástupci Pozemkového úřadu Hodonín, Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, zpracovatel krajinného plánu Projekce zahradní, krajinná a GIS, a také zpraco-

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové náklady projektu byly 180.000,- Kč, projekt financovalo Ministerstvo zemědělství
Rok realizace:	Od srpna 2009 do října 2010.
Webové stránky:	www.kyjovske-slovacko.com
Kontaktní osoba:	Anna Čarková – manažerka MAS, +420 774 664 698, leader.ks@centrum.cz

vatel mapových podkladů a grafických výstupů projektu, firma Geodis. Výsledkem dialogu všech zúčastněných bylo vytvoření vize budoucí krajiny, na jejímž základě může být přistoupeno k práci na vytvoření krajinného plánu

a následně k realizaci komplexních pozemkových úprav. Ze strany Kyjovského Slovácka v pohybu byl projekt ukončen předáním metodiky a případové studie zadavateli – Ministerstvu zemědělství ČR.

Společný výběr odpadových služeb

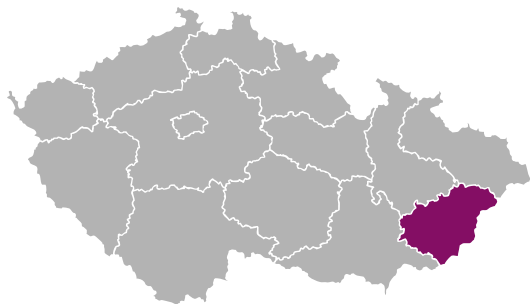
Název projektu:	Sdružení nezávislých obcí Čisté Valašsko
Území:	MAS Vizovicko a Slušovicko (Zlínský kraj)
Realizátor:	Sdružení nezávislých obcí Čisté Valašsko – obce Bratřejov, Lutonina, Jasenná, Lhotsko, Liptál, Všemina, Neubuz, Ublo

Popis projektu:

Osmi obcím vypověděly služby na svoz komunálního odpadu a jeho likvidaci původní společnosti. Tyto obce následně založily Sdružení nezávislých obcí Čisté Valašsko, jehož hlavním cílem byla koordinace a společný postup při výběru dodavatele, který bude odpadové služby zajišťovat. Na tomto základě v srpnu 2012 sdružení vyhlásilo zadávací dokumentaci pro nadlimitní veřejnou zakázku „Čisté Valašsko“ na výběr společného dodavatele pro zabezpečení nakládání s odpadem.

Nejvhodnějším dodavatelem byla na základě výběrových kritérií zvolena firma, která se zavázala plnit podmínky stanovené zadávací dokumentací pro období 1. 1. 2013 – 31. 12. 2016. Vysoutěžená cena představuje úsporu. Sběr komunálního odpadu probíhá minimálně 1x za měsíc a minimálně 2x za rok je zajištěn sběr velkoobjemného odpadu. Zprvu bylo překážkou vyřešení společného postupu obcí tak, aby vyhovovalo všem zúčastněným. Aby obce předešly možným administrativním problémům s vý-

Rozpočet a zdroje financování:	Svozovou společností hradí obce ze svých rozpočtů (vlastních zdrojů) – 9 086 000 Kč.
Rok realizace:	Realizováno v roce 2012.
Webové stránky:	www.masvas.cz
Kontaktní osoba:	Bc. Renata Bednářová, +420 775 935 123, masvas-sekretariat@email.cz

běrovým řízením, zpracovala je externí firma. Díky společnému postupu obce dosáhly výrazně nižších finančních i časových nákladů, než kdyby si služby zajišťovaly každá zvlášť. Pro zjištění přínosu projektu a jeho funkčnosti se v polovině roku 2016 uskuteční monitoring a evalu-

ace, na jejímž základě bude rozhodnuto o dalším postupu při zajišťování odpadových služeb. V současnosti o podobném modelu uvažují další obce, které chtějí spolupracovat.

S bioodpadem nakládáme společně

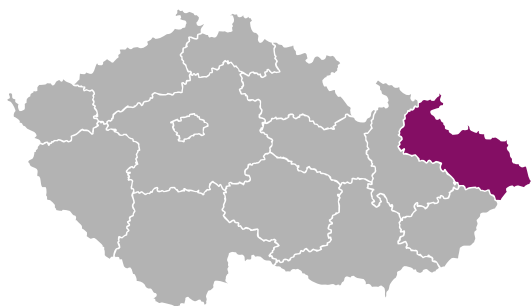
Název projektu:	Biologicky rozložitelný odpad
Území:	MAS Opavsko (Moravskoslezský kraj)
Realizátor:	Venkovský mikroregion Moravice – obce Melč, Čermná, Moravice.

Popis projektu:

Na Vítkovsku se obce rozhodly podpořit třídění biologicky rozložitelných odpadů. V rámci společného projektu tří obcí (Melč, Čermná, Moravice) byly rozmístěny kompostéry do domácností a na veřejná prostranství. Dále spolupracující obce pořídily štěpkovač a dva mulčovače, které jim pomáhají zpracovávat traviny a dřeviny. Projekt je realizován prostřednictvím Venkovského mikroregionu Moravice, ve kterém jsou spolupracující obce sdruženy. Dotaci na tento projekt

obce získaly z OP Životní prostředí. V roce 2015 se projekt nachází ve fázi realizace. Spolupráci těchto obcí prostřednictvím Venkovského mikroregionu Moravice je posílen celorepublikový trend v oblasti nakládání s biologicky rozložitelným odpadem. Jednotlivé obce se snaží společně spolupracovat a prostřednictvím MAS Opavsko a Venkovského mikroregionu Moravice hledat vhodné dotační tituly pro nakládání nejen s bioodpadem, ale i v celé oblasti odpadového hospodářství.

OPAVSKO

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové výdaje na projekt 1 219 196 Kč. Obce se na celkové částce podílely 10%. 90% dotace z OPŽP.
Rok realizace:	Projekt realizován v roce 2014 a 2015.
Webové stránky:	www.mikroregion-moravice.cz
Kontaktní osoba:	Ing. Patrik Schramm (místostarosta – Budišov nad Budišovkou), p.schramm.mu@budisovnb.cz

Mezi konkrétní výstupy projektu patřilo zakoupení 288 kusů kompostérů o objemu 900 l, 12 kusů kompostérů umístě-

ných na veřejná prostranství o objemu 5100 l, 1 kus štěpkovače a 2 kusy mulčovačů.

Odkanalizovat obec může pomoci i MAS

Název projektu: **Kanalizace a ČOV Horní a Dolní Čermná**

Území: **MAS Orlicko (Pardubický kraj)**

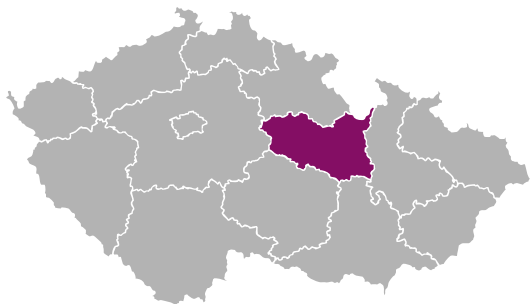
Realizátor: **Dobrovolný svazek obcí Pod Bukovou horou**

Popis projektu:

V rámci projektu byla vybudována nová kanalizační síť v obcích Horní a Dolní Čermná a odvedení splaškových vod na novou společnou čistírnu odpadních vod v obci Dolní Čermná. Navržené řešení předpokládalo vybudování kombinované gravitační kanalizace s využitím tlakových řádů v těch částech obcí, které nebylo možno odkanalizovat pomocí kanalizace gravitační. Čistírna odpadních

vod je projektována na kapacitu 3 200 ekvivalentních obyvatel. MAS Orlicko se aktivně zapojovala do přípravy tohoto náročného projektového záměru.

Rozpočet a zdroje financování:	Dotace SFŽP 5,9 mil. Kč, dotace OPŽP 109 mil. Kč. Celkové náklady na projekt 153,7 mil. Kč, nezpůsobilé výdaje 25,1 mil. Kč.
Rok realizace:	Realizace projektu od července 2009 do února 2012.
Webové stránky:	www.dolni-cermna.cz/sluzby/kanalizace/
Kontaktní osoba:	Petr Helekal – starosta obce Dolní Čermná, starosta@dolni-cermna.cz , +420 603 847 093, Hana Motlová – starostka obce Horní Čermná, obec@hornicermna.cz , +420 739 630 511

Aktivně proti nezaměstnanosti

Název projektu: **Zaměstnanost 50+: Integrace osob 50+ ohrožených sociálním vyloučením v odlehlých venkovských oblastech okresu Prostějov na trh práce**

Území: **MAS Na cestě k prosperitě (Olomoucký / Jihomoravský kraj)**

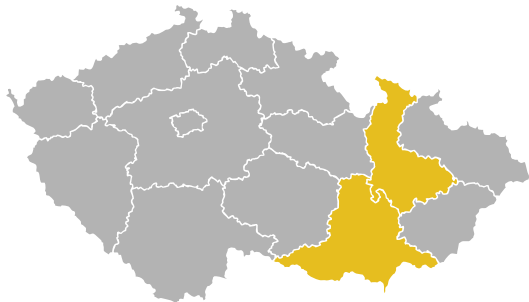
Realizátor: **MAS Na cestě k prosperitě**

Popis projektu:

Projekt byl zaměřen na řešení svízelné životní situace dlouhodobě nezaměstnaných osob ve skupině 50+ v odlehlých venkovských mikroregionech (okres Prostějov – Němčicko a Předina). Koncepce projektu reflektovala fakt, že v cílovém území se nacházelo více než sto osob převážně s kumulovanými handicapami ohrožených dlouhodobou nezaměstnaností. Při výběru účastníků projektu proto byly preferovány osoby z nejpostiženější skupiny dlouhodobě nezaměstnaných osob starších 55 let se zdravotním znevýhodněním. Celkem 24 osobám, které byly vybrány do realizace prostřednictvím náborových akcí, projekt nabídl řešení v podobě palety

aktivit zohledňujících psychosociální bariéry integrace na trh práce, kombinujících vzdělávací aktivity a pracovní uplatnění. Účastníci projektu měli po celou dobu trvání projektu k dispozici odborné psychosociální a pracovní poradenství zaměřené na řešení osobních, vztahových a sociálních problémů plynoucích z dlouhodobé nezaměstnanosti, zdravotního stavu apod. Pracovní poradenství se více zaměřilo na hlubší rozkrytí jejich pracovních dispozic a aspirací. Všichni účastníci absolvovali jednoduchou pracovní diagnostiku s návaznými pracovními poradenstvím. Podpurným prvkem byla realizace dvou paralelně běžících motivačních kurzů po

Rozpočet a zdroje financování:	Projekt byl financován z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost pod MPSV. Celková výše dotace činila 4 884 446 Kč (100 % dotace).
Rok realizace:	Realizace projektu od dubna 2013 do července 2014.
Webové stránky:	www.masnaceste.cz
Kontaktní osoba:	Bc. Jiří Petrovský (projektový manažer), +420 776 775 620, zamestnanost50@seznam.cz , Mgr. Dominik Vlč – ředitel MAS, + 420 774 868 837, nacestekprosperite@seznam.cz

12 osobách zaměřených na rozvoj psychosociálních dovedností, sebepoznání, motivace účastníků k hledání pracovních příležitostí. Absolventi motivačních kurzů dále prošli rekvalifikačními kurzy Údržbář obecního majetku, Úprava zahrad, veřejné zeleně a veřejných ploch. Účastníci následně nastoupili na 18 nově vytvořených pracovních míst u členů sdružení, kteří získali až 100 % mzdový příspěvek na financování

pracovního místa. Praxe získaná pracovním zařazením pomohla účastníkům v obnovení pracovních návyků, sebevědomí a dále je podpořila v rozvinutí jejich manuálních dovedností. V průběhu projektu byli osloveni místní zaměstnavatelé za účelem zprostředkování uplatnění pro osoby umístěné do pracovního programu s tím, že na uvolněné místo nastoupí náhradník.

MAS podporuje zaměstnanost

Název projektu:	Podpora zaměstnanosti osob ohrožených sociálním vyloučením v regionu Brdy – Vltava, Středočeský kraj
Území:	MAS Brdy-Vltava (Středočeský kraj)
Realizátor:	MAS Brdy-Vltava

Popis projektu:

Projekt byl zaměřen na podporu zaměstnanosti v území Brdy-Vltava (29 obcí v území MAS). Projekt vycházel z aktivit komunitního plánování a zároveň podpořil místně vzniklá partnerství. Z jednotlivých pracovních skupin vzešly poznatky o problematice zaměstnanosti v území, kdy zejména v menších obcích jsou příležitosti omezené. V území se také nachází Azylový dům sv. Ludmily, jehož cílem je zařazovat své klienty zpět do běžného života, což se ale bohužel díky obtížné zaměstnatelnosti této cí-

lové skupiny zatím daří jen velice obtížně. Právě na základě těchto východisek vznikl projektový záměr na podporu zaměstnanosti osob, které jsou ohroženy sociálním vyloučením, mají nízkou kvalifikaci a obecně zhoršené předpoklady pro získání zaměstnání. Ze strany žadatele byly definovány aktivity, které by tato cílová skupina zvládla. Jednalo se zejména o údržbu, obnovu a tvorbu naučných stezek, úpravu veřejných prostranství v členských obcích a další manuální aktivity, díky kterým byli účastníci náležitě

BRDY vltava

Rozpočet a zdroje financování:	Projekt podpořen ve výši 4 564 782 Kč z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a Státního rozpočtu ČR (100% dotace).
Rok realizace:	Realizace projektu od března 2013 do února 2015
Webové stránky:	www.brdy-vltava.cz
Kontaktní osoba:	Markéta Dvořáková, DiS., brdy-vltava@seznam.cz

proškolení. Obce z území Brdy-Vltava tento záměr podpořily a pomohly při vytipování prací. Díky projektu tak vznikla pracovní četa, která se v souladu s posláním žadatele zabývala zkvalitňováním veřejných prostranství, naučných stezek a kulturní krajiny v regionu. V rámci projektu žadatel nabízel odborné sociální

poradenství (například na řešení dluhů, psychologické poradenství, pomoc při vyhledávání zaměstnání apod.). MAS také pořádala pravidelné semináře pro osoby hledající zaměstnání, v rámci kterých byl nacvičován pracovní pohovor či vyhledávání zaměstnání přes specializované aplikace apod.

Doprava

MAS Šumperský venkov

Cyklostezka Šumperk – Dolní Studénky

Cyklostezkou, na jejímž plánování se výrazně podílela MAS Šumperský venkov, byla propojena obec Dolní Studénky s okresním městem Šumperk. Délka cyklostezky je 1,14 km a je ideálním způsobem pro rozvoj každodenní dopravy (do zaměstnání, do školy, za službami). Cyklostezka zároveň zvyšuje bezpečnost cyklistů a chodců. Projekt byl realizován ve spolupráci obce Dolní Studénky a města Šumperk. Dotace z ROP Střední Morava. Celkové náklady projektu byly 9 925 184 Kč, dotace činila 7 443 887 Kč (75 %).

MAS Dolní Poolšaví

Po hranicích devíti katastrů

Projektem vznikla trasa, která je přístupná pěšky i na kole. V roce 2012 ji iniciovala obec Hradčovice. Pěší a cyklistická stezka zahrnuje 9 katastrů a celkem 8 obcí. Do projektu se zapojily obce Hradčovice, Mistřice, Bílovice, Drslavice, Nedachlebice, Prakšice, Pašovice a Částkov. Kromě devíti totožných centrálních tabulí v jednotlivých obcích cestu lemují dalších šestnáct různých směrovníků. Obce se podílely na financování poměrnou částí nákladů na vybudování naučné stezky a informačních tabulí a směrovek. Náklady projektu činily 300 tisíc korun. Poměrně byly rozděleny mezi jednotlivé zapojené obce, které je pokryly ze svých rozpočtů.

MAS Východní Slovácko

Propojení obcí Nivnice – Dolní Němčí – Slavkov novou cyklostezkou s průmyslovým centrem – městem Uherský Brod

Jednalo se o výstavbu tří úseků cyklostezek na 3 katastrech, kde MAS zajišťovala koordinaci přípravy, realizace projektu mezi partnery a s manažery MAS zajišťovala dotační management. Obce společně plánovaly harmonogram realizace, výběru dodavatelů, koordinaci dodavatelů – hlavně v návaznosti na navazující úseky. Projekt byl podpořen z ROP Střední Morava, rozpočet činil 18 milionů korun. V projektu bylo výhodou více vzájemně navazujících etap. Tak se vyřešil se delší úsek, než kdyby byl projekt realizovaný po částech.

MAS Orlicko

Lyžařská běžecká oblast Buková hora – Suchý vrch

Sdružení obcí Orlicko je autorem a provozovatelem produktu cestovního ruchu Lyžařská běžecká oblast Buková hora – Suchý vrch od roku 2001, kdy byla pořízena první rolba na úpravu lyžařských stop. Součástí produktu je i provoz objektu informačního a sociálního zázemí na Červenovodském sedle, které je jedním z hlavních nástupních míst do lyžařských stop. Strojově je udržováno zhruba 65 kilometrů stop. Tratě využívá každou zimní sezonu 70–90 tisíc běžkařů a patří k nejúspěšnějším turistickým atrakcím Orlických hor. Na informačních centrech v regionu je také k dispozici skládačka s mapou a dalšími informacemi o nabídce upravovaných lyžařských běžeckých stop. Do přípravy a realizace akce se zapojila města Žamberk, Letohrad, Jablonné nad Orlicí, Králíky a mimo území MAS Lanškroun a Štítý a obce Čenkovice, Červená Voda, České Petrovice, Jamné nad Orlicí, Mladkov, Lichkov, Sdružení obcí Orlicko a svazek obcí Lanškrounsko (později rozdělen na Lanškrounsko a Severo-Lanškrounsko, které je členem MAS ORLICKO). Provozní náklady se hradí ze zdrojů zapojených DSO a obcí.

Odpady

Místní akční skupina Hlinecko

Odpadové hospodářství v mikroregionu

Projekt realizují obce sdružené ve Svazku obcí mikroregionu Hlinecko od roku 2003. Svazek obcí se po dohodě s městem Hlinsko stal vlastníkem Technických služeb a začal zabezpečovat svoz, třídění a likvidaci komunálního odpadu. Postupně začaly přibývat i další činnosti vztahující se k odpadovému hospodářství, např. pořízení dotěřovací linky, třídění komunálního odpadu, zřízení sběrného dvora, systematická ekologická výchova na základních školách. Následovala separace elektroodpadu, sběr bioodpadu, sběr potravinářských olejů, výstavba kompostárny. Technické služby zajišťují v případě zájmu pro jednotlivé obce další činnosti, např. čištění ulic a chodníků, zimní údržbu, péči o zeleň či drobnou údržbu apod. Obce společně rozhodují o aktivitách TS Hlinsko, pořizování nové techniky, realizaci investičních i neinvestičních projektů. V roce 2013 se připojily i další regiony, pro které TS Hlinsko zajišťují svoz a likvidaci komunálního odpadu, a to z území Lužska a Litomyšlska a části Pardubicka. Tyto obce však nemají majetkový podíl ve společnosti. Mikroregion Hlinecko je v oblasti odpadového hospodářství zcela soběstačný. Technické služby jsou ryze českou společností, podíly vlastní obce sdružené v SOMH. Díky tomu se daří držet cenu pro občany na velmi přijatelné výši. Veškeré zisky společnosti jsou vráceny zpět do společnosti.

MAS Ploština

Kompostujeme na území MAS Ploština

Předmětem projektu byla realizace separace a následné zpracování biologicky rozložitelných odpadů, zejména z údržby zeleně v obcích MAS Ploština. Projektem byl proveden nákup 436 kusů kompostérů o objemu 900 litrů, které jsou určeny pro komunitní kompostování občanů a odpadů vzniklých při údržbě zeleně na veřejných plochách. Kompostéry jsou následně zapůjčovány místním obyvatelům k domácímu kompostování biologického odpadu. Současně je část nádob využita taktéž formou zápůjčky jednotlivým obcím pro kompostování bioodpadu z obecních pozemků. Obce společně podaly žádost o dotaci a společně provedly výběrové řízení – žadatelem byla MAS Ploština. Do projektu bylo zařazeno 7 obcí. Projekt byl podpořen Státním fondem životního prostředí.

MAS Dolní Poolšaví

Společné řešení biologicky rozložitelného odpadu obcí Topolná a Šarovy

Projekt se uskutečnil především z důvodu zajištění bezpečného odstranění biologicky rozložitelného komunálního odpadu. Obce si ověřily skutečnost, že společný projekt šetří administrativní, časové i finanční kapacity, které by bylo třeba vynaložit dvakrát v případě individuálního projektu. Byl podpořen z OP Životní prostředí, realizován v roce 2014 s celkovými náklady 1,35 milionu korun a dotací 706 tisíc korun.

MAS Vyhlídky

Sběrný dvůr Vysoká: stačí se jen domluvit...

Sběrný dvůr Vysoká slouží k odkládání separovaného odpadu, vyřazených léků, monočlánků, akumulátorových baterií, zářivek, olejových filtrů, olejů, pneumatik, ředidel a ostatních rozpouštědel, použitého elektrozařízení (ledničky, televizory, rádia, bojlerů atp.), velkoobjemového odpadu (starý nábytek, koberce) a druhotných surovin (papír, plasty, sklo). Iniciátorem projektu byla obec Vysoká, v jejímž objektu byl sběrný dvůr realizován. Na základě nabídky obce Vysoká se k provozu SD připojily obce Kokořín a Dolní Zimoř. Náklady na provoz sběrného dvora jsou rozděleny na fixní a variabilní. Fixní náklady jsou děleny dle poměru počtu obyvatel jednotlivých obcí, variabilní náklady jsou rozúčtovávány dle počtu návštěvníků dvora za kalendářní měsíc v modelu celková částka – fixní náklady/počet návštěvníků. Přínosem projektu je zlepšení stavu životního prostředí v katastru participujících obcí – od doby zahájení provozu sběrného dvora výrazně kleslo množství odpadu ponechávaného v obcích a jejich okolí, zejména u silnic, v příkopech a na lesních pozemcích. Zároveň tím došlo ke snížení nákladů jednotlivých obcí na úklid černých skládek v jejich katastru. Projekt je financován z rozpočtů obcí.

MAS Šumavsko

Šance pro venkovské školy II – zručnost, zodpovědnost, zkušenost

Cílem projektu bylo zlepšit podmínky pro výuku technických, přírodovědných oborů a podporu výuky cizích jazyků, včetně zlepšování motivace žáků na 5 venkovských základních školách (v Malenicích, Šumavských Hošticích, Vacově, Vlachově Březí, Borové Ladě), kde všechny partnerské školy fungují zároveň jako mateřské. Hlavním přínosem pro žáky bylo osvojení si základních pracovních dovedností a manuální zručnosti, rozšíření jazykových znalostí ve vzdělávacích kroužcích, schopnost týmové spolupráce, plánování, organizování a zapojování se do života v obci či uplatňování zákonitostí přírody a šetrného využívání zdrojů životního prostředí do manuální práce. Pro učitele byly hlavními přínosy především zavedení nových praktických metod do výuky, využití nových výukových pomůcek a materiálů a možnost rozvíjení kontaktů s pedagogy z partnerských škol. Rozpočet projektu byl 3 433 455 korun.

MAS Šumperský venkov

Sněm mládeže

V rámci MAS se o spolupráci obcí úspěšně snaží Sněm mládeže MAS Šumperský venkov, který každoročně pořádá florbalový turnaj žáků základních škol. Většina obcí z území MAS zajišťuje jeden obecní tým a finančně tuto akci podpoří. Obecní týmy žáků základních škol se potom mezi sebou vzájemně utkají. V roce 2015 se uskutečnil pátý ročník této úspěšné akce. Kromě florbalového turnaje pořádají také volejbalové turnaje pro dospělé. MAS se prostřednictvím Sněmu mládeže snaží vejít do podvědomí občanů, a zapojit je do činnosti v MAS pořádáním různých kulturních akcí.

MAS Střední Povltaví

Malovaný venkov

Cílem projektu bylo poukázat na rozvoj venkova vlivem dodržování lidových tradic. Dále bylo cílem zapojit děti do projektu v oživování a osvojování lidových zvyků na vsi formou výtvarné činnosti a diskuse s vyučujícími. Dětské obrázky, které zachycují život na vsi nebo lidové zvyky, byly vystaveny v průběhu pořádání kulturního programu na Zemi Živitelce v Českých Budějovicích. Jednalo se o výtvarnou soutěž v kategoriích 1. Mateřská škola jednotlivci, 2. Mateřská škola kolektiv a 3. první stupeň Základní školy. Projekt podpořil Jihočeský kraj.

MAS Blanský les – Netolicko**Mateřská škola Vrábče**

Obec Vrábče je díky své blízkosti k Českým Budějovicím v posledních letech atraktivní pro bytovou výstavbu. Obec vyhodnotila celou situaci a realizovala výstavbu mateřské školy přestavbou starého areálu zemědělského družstva. Od roku 2013 tak vznikla jednotřídní školka s prostornou zahradou, která slouží obyvatelům obce Vrábče a jejím místním částem. Dvě zmíněné obce aktivně spolupracovaly na vzniku MŠ. Obec Vrábče financovala rekonstrukci objektu, obec Boršov nad Vltavou přijala MŠ jako detašované pracoviště včetně dohody o vytvoření společného školského obvodu. Projekt byl částečně financován z krajského rozpočtu a z Programu rozvoje venkova.

Zaměstnanost

**Krajské sdružení NS MAS Olomouckého kraje
(MAS – Partnerství Moštěnka aj.)**
Místní partnerství zaměstnanosti

V rámci projektu byla přenesena dobrá praxe z Rakouska ve spolupráci s regionálními partnerstvími zaměstnanosti. Cíli projektu bylo vytvoření sítě místních partnerství zaměstnanosti, které budou sdružovat místní podnikatele, obce, neziskové organizace a jiné aktéry zaměstnanosti. Výstupem projektu bylo vytvoření místního partnerství a místní strategie zaměstnanosti MAS. Do partnerství se zapojili zástupci obcí MAS – Partnerství Moštěnka. Projekt realizovalo Krajské sdružení NS MAS Olomouckého kraje. Projekt byl finančně podpořen z OP Lidské zdroje a zaměstnanost a vztahoval se na několik regionů v Olomouckém kraji.

Sdružení Splav
Vzájemná pomoc

Smyslem projektu bylo vyškolit 25 nezaměstnaných (z evidence Úřadu práce) a následně je zaměstnat při údržbě zeleně v 31 obcích z území Sdružení SPLAV. Zaměstnáno bylo 9 osob, z toho 2 na částečný pracovní úvazek a všichni se stali na 1 rok zaměstnanci sdružení. Obce byly vyzvány k předkládání svých požadavků a MAS tyto požadavky postupně vykrývala. Byly vytvořeny 2 pracovní skupiny pro 2 části území. Při vykrývání požadavků se obce vždy domlouvaly na akutnosti údržby. Projekt byl financován z dotace (100 %). Celkové náklady projektu byly 4,28 milionu korun.

MAS Regionu Poodří

Vzděláváním pro zvýšení zaměstnanosti v regionu Poodří

Hlavním cílem projektu bylo zvýšit vzdělání účastníků projektu prostřednictvím zapojení do individuálního poradenství, pracovní diagnostiky, semináře orientace na trhu práce, rekvalifikaci a odborné praxi ve třech kurzech: údržba zeleně, administrativní pracovník a odborný pracovník se zaměřením na fondy EU. Do projektu se zapojily obce Albrechticky, Kateřinice, Trnávka, Skotnice, Kunín, Bernartice nad Odrou, Jeseník nad Odrou, Vražné a Bílov. Projekt byl podpořen z OP Lidské zdroje a zaměstnanost.

Protipovodňová opatření

MAS Hornolidečska

Vytvoření sítě pro krizové řízení v česko-slovenském příhraničí

Jedná se o projekt zaměřený na zvýšení efektivity a akceschopnosti místních jednotek dobrovolných hasičů, především při zásazích při přírodních katastrofách. Předmětem projektu byla společná teoretická a praktická příprava sborů, vznikla společná koncepce požární ochrany a byla pořízena technika – elektrocentrály, vysoušeče a čerpadla k zajištění efektivního zásahu. Obce tento projekt zastřešily a podílely se na jeho realizaci. Projekt byl financován z OP Přeshraniční spolupráce Česko-Slovensko a celkové náklady činily 4,6 milionu korun.

MAS Luhačovské Zálesí

Protipovodňová opatření a varovný systém Říka – Vlára – Váh II. etapa

Projekt si kladl si za cíl rozšířit záchranný systém na nová katastrální území a implementovat automatické systémy včasného varování na území Bílých a Bielych Karpat. Stávající varovný systém byl rozšířen o nová automatická čidla a hlásiče sledující hladinu toku. Instalované hlásiče snižují časovou prodlevu při mimořádných událostech. Komplexní varovný systém byl rozšířen na nové sídelní celky na Slovensku (město Nemšová) a nová katastrální území na české straně tak, aby byli všichni obyvatelé včas varováni. Projekt realizovalo město Slavičín v rámci programu Přeshraniční spolupráce Česko-Slovensko. Partnery byla města Nemšová a obec Horné Srnie. Dotace z celkových nákladů 10 milionů korun činila 90%.

Další oblasti spolupráce

Místní akční skupina Hlinecko

Krok za krokem geoparkem

Projekt Krok za krokem geoparkem, jehož společným tématem byly atraktivita Národního geoparku Železné hory, uskutečnily čtyři místní akční skupiny z Pardubického kraje (MAS Chrudimsko, MAS Hlinecko, MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecsko a MAS Železnohorský region). Projekt se připravoval ve spolupráci s informačními centry oblasti na základě jejich dlouhodobých zkušeností a znalosti potřeb podnikatelů i návštěvníků. Mezi hlavní výstupy projektu patří metodika spolupráce místního managementu, analýza turistické oblasti, propagační a informační materiály turistické oblasti. Projekt byl podpořen z ROP Severovýchod. Celkový rozpočet projektu byl 1 015 000 Kč.

MAS Hornácko a Ostrožsko

Za poznáním přírody

Díky projektu „Za poznáním přírody“ vzniklo jedinečné místo pro ekologickou výchovu dětí i dospělých. V Nové Lhotě na Hornácku bylo ve spolupráci s partnery vybudováno nové centrum environmentálního vzdělávání – Ekocentrum Karpaty. Ekocentrum poskytuje zázemí pro pořádání kurzů a veřejných přednášek zaměřených na environmentální výchovu a vzdělávání jak domácím obyvatelům, tak i všem návštěvníkům regionu z obou stran hranice. Zájemci z řad škol si mohou výukové kurzy pro své žáky jednoduše rezervovat, stačí si vybrat termín. Účastníci pak budou lektory přímo vtaženi do přírodních krás Bílých Karpat. Po návratu domů budou moci na zážitky zavzpomínat prostřednictvím fotografií ze svého kurzu, které budou na webových stránkách ihned k dispozici. Projekt byl spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a státního rozpočtu ČR.

MAS Východní Slovácko

Snižování administrativní zátěže

Mikroregion – Svazek obcí, MAS navázal spolupráci se střední školou. Pro nemalou část úkolů je možné využít a zapojit studenty, kteří jsou na praxi na středních školách a kteří v rámci praxe dokáží zabezpečit základní administrativní úkoly, jako například přepsání stávajících formulářů do digitální podoby, aktualizovat staré formuláře, zajistit digitalizaci části materiálů, kopírovat podklady, tiskoviny či vytvářet dotazníky apod.

MAS Regionu Poodří

Moravské a slezské ovocné stezky

Cílem projektu bylo propagovat a obohatit stávající akce, uspořádat některé nové, zvýšit povědomí o významu ovocných stromů, zmapovat staré a krajové odrůdy ovocných stromů, zlepšit schopnosti péče o ovocné stromy a zvýšit informovanost o službách, které jsou s ovocnými stromy i plody spojeny (ovocné školky, výkupy ovoce, moštárny, palírny. ..). Do projektu bylo zapojeno 23 obcí regionu Poodří. Celkové náklady projektu byly 566 900 korun. Do celého projektu spolupráce podpořené z Programu rozvoje venkova se zapojilo dalších 6 MAS z Moravy a Slezska.

MAS Hrubý Jeseník

Vodnický SPLAV, aneb velké setkání vodníků na Slezské Hartě

Tuto dnes již tradiční akci pořádají obce Mikroregionu Slezská Harta od roku 2011. Jedná se o hudebně-divadelní událost, která má původ na Třeboňsku. Samotné akci předchází vodnické zvaní po okolních obcích, které vodníci navštíví s krátkým hudebně divadelním programem, občany a návštěvníky tak osobně pozvou na Vodnický splav. Zahájení probíhá v Bruntále u kašny na Zámeckém náměstí a pokračuje programem v obcích ležících u Slezské Harty. Na každý den je připraven zábavný program nejen pro děti, ale i pro dospělé, který se skládá z pohádek, písniček a soutěží na suchu i ve vodě. Doprovodným programem k této akci je program pro děti z MŠ a ZŠ v celém mikroregionu Slezská Harta s různými tématy. Obce v tomto svazku realizují i další akce z oblasti společenského a kulturního života. Během roku je pořádáno kolem 20 akcí, které stmelují obyvatele regionu a vytvářejí nové společenské tradice. Mezi další akce patří např. Cyklozávod horských kol Cross Board nebo Head bike maraton. Tyto akce inspirují občany i podnikatele k dalším akcím jako je třeba jachtařský závod Bermuda Cup, soutěž ve vodním záchranářství atd.

Příklady dobré praxe z členských zemí Evropské unie pro spolupráci obcí na platformě MAS

Doprava

1. ELMO – Estonský program elektromobility, Estonsko
2. Pěšky a na kole do školy, Švédsko

Odpadové hospodářství

1. Proces zpracování odpadů v Polsku, Polsko

Školství

1. Zethoven, Francie, Portugalsko
2. Čtyři roční období zážitkové pedagogiky pro znevýhodněné děti, Belgie
3. Učení o životním prostředí v mateřských školách, Slovinsko

Zaměstnanost

1. Řešení překážek k dlouhodobé nezaměstnanosti, Polsko
2. Motivace mladých lidí k prozkoumání nových příležitostí, Francie
3. Od mladých matek na mladé podnikatelky, Estonsko
4. Honorované půjčky – podpora podnikatelů, Itálie
5. Pracovní příležitosti pro znevýhodněné skupiny obyvatel obce Spišský Hrhov, Slovensko

Protipovodňová opatření

1. Rekonstrukce hráze Otterstadt a Waldsee, Německo
2. Meziobecní spolupráce v oblasti vodního hospodářství a přizpůsobení se změně klimatu, Dánsko

Spolupráce Životní prostředí

1. Včely a biologické rozmanitosti, Francie, Německo, Belgie, Dánsko, Slovensko, Anglie, Finsko
2. Pomocná ruka na skotském venkově – práce se sociálními podniky, Anglie
3. Komunitní prádelna a Společnost stravovacích služeb Dunhallow, Irsko

Doprava s pomocí elektrické mobility

Název projektu: **ELMO – Estonský program elektromobility**

Realizátor: **KredEx Foundation (Estonsko, Tallinn)**

Popis projektu:

V roce 2011 Estonsko spustilo systém elektrické mobility aut Elmo, jehož cílem je podpořit využívání ekologického způsobu dopravy. Cílem programu bylo urychlit uvádění elektrických vozidel v Estonsku a zvýšit využívání energie z obnovitelných zdrojů do roku 2020. Projekt byl financován z prodeje emisních jednotek CO₂ (známé jako jednotky přiděleného množství nebo AAU). V březnu 2011 prodala vláda Estonské republiky 10 milionů AAU Mitsubishi Corporation na financování svého programu elektrické mobility. Do ledna 2013 bylo instalováno více než 1900 nabíjecích stanic na celém světě, 521 z nich mimo Japonsko. V důsledku této iniciativy má nyní Estonsko největší světovou síť pro poskyto-

vání služeb elektrické mobility (více než 165 míst pokrývajících celou zemi). Dle estonského dopravního rejstříku je registrováno 619 elektrických automobilů, přičemž cca 500 z nich se používá v orgánech státní správy. Estonsko zaujímá druhé místo na světě po Norsku v podílu elektrických vozidel: jeden elektrický automobil registrovaný na 1000 běžných vozů v Estonsku, ve srovnání se čtyřmi v Norsku. Nizozemsko řadí na třetí místo s 0,6 elektrickými vozidly registrovaných na 1000 vozů.

Program zahrnoval základní kroky podpory. Prvním krokem bylo pořízení přibližně 500 elektrických vozů, zakoupených pro ministerstvo sociálních věcí. V dalším kroku vyvinulo ministerstvo

Rozpočet a zdroje financování:	Doprava a zelené systémy dopravy, financováno z Interreg a národních zdrojů. Počáteční program financování přišel z prodeje 10 milionů jednotek AAU. Za předpokladu, že průměrná cena AAU v roce 2011 – to činí 50 milionů €.
Rok realizace:	Začátek projektu v březnu 2011, ukončení v roce 2015.
Webové stránky:	www.elmo.ee
Kontaktní osoba:	Lászlo Szabó, lszabo@uni-corvinus.hu , elmo@kredex.ee

hospodářství systém podpory pro nákup elektrických vozidel v Estonsku, který se vztahuje na fyzické osoby a firmy.

Pěšky nebo na kole do školy místo aut

Název projektu: **Pěšky a na kole do školy**

Území: **MAS Styrelsemöte**

Realizátor: **Obec Varberg (SWEDENSÖDRA,
SVERIGEVarberg, Västsverige – Švédsko)**

Popis projektu:

Projekt byl zaměřen na komunikaci a zvyšování povědomí obyvatel (děti a žáků), kteří budou chodit pěšky či jezdit na kole do školy. Realizace se týkala výroby a distribuce informačních a vzdělávacích materiálů, informačních schůzek, praktických cvičení, soutěží a vytvoření vzdělávacích materiálů.

Učitelé zapojených tří škol byli zodpovědní za provádění činností v oblasti vzdělávání dopravy do školy, byl zaměstnán koordinátor projektu, který navazoval kontakty se školami a realizoval setkání s učiteli a rodiči. Koordinátor také ve spolupráci s učiteli připravoval vzdělávací materiály – například cyklistické mapy, informace o bezpečné dopravě a základní příklady možných situací v dopravě,

kteří mohou nastat. Uskutečnil se také workshop s účastí celkem 170 učitelů.

Mezi zapojené subjekty v projektu patřili školáci, ředitelé škol, učitelé, místní vzdělávací výbory, rodiče dětí a žáků, obce, švédská cyklistická asociace, místní policejní oddělení a společnost Cycleurope (soukromá společnost se zaměřením na cyklistiku).

Důkazem efektivnosti projektu je snížení automobilové dopravy do škol. Na konci projektu do školy chodilo nebo jezdilo na kole 23 % dětí namísto toho, aby je do školy vozili rodiče. To má samozřejmě nejvyšší přidanou hodnotu v tom, že pro děti bude cesta na kole nebo pěšky přirozená a budou tak motivovat i jejich rodiče pro tento způsob dopravy do za-

Rozpočet a zdroje financování:	Životní prostředí a prevence rizik (energetika a udržitelná doprava), financováno z Interreg, finanční podpora 100 000 €.
Rok realizace:	Od ledna 2005 do ledna 2007
Webové stránky:	www.varberg.se
Kontaktní osoba:	Anita Kryh, anita.kryh@kommunen.varberg.se

městnání. Také cca 67 % žáků si zvýšilo povědomí o dopravě a provozu. V rámci projektu se také efektivně pracovalo na plánování městské dopravy tak, aby byly cyklotrasy do škol více vhodné pro děti. Děti popisovaly svou cestu do školy, včetně dopravních omezení a potíží, které na cestě mají. Pro tuto aktivitu bylo medializováno a publikováno několik článků v novinách.

Obce v MAS spolupracují i napříč hranicemi

Název projektu: **Zethoven**

Území MAS: **Associação de Desenvolvimento (DOURO SUPERIOR) (Torre de Moncorvo, Portugalsko), Associação de Desenvolvimento Integrado da Raia Centro Norte (PRÓ-RAIA) (Guarda, Portugalsko), Pays Sud Charente (Chalais, Francie)**

Realizátor: **Associação de Desenvolvimento do Nordeste da Beira (RAIA HISTÓRICA) (Trancoso, Portugalsko)**

Popis projektu:

Vzniklá nadnárodní spolupráce mezi MAS Pays SUD Charente (Francie) a Raia Historica (Portugalsko) má svoji tradici. V rámci programu LEADER+ společně pracovali v rámci projektu TNC s názvem „Terres européennes“, který organizoval pobyty umělců ve spolupracujících územích. Vzhledem k tomuto prvnímú pozitivnímu společnému zážitku chtěly obě MAS pokračovat ve společné práci. Během návštěvy portugalského partnera ve Francii v červnu 2010 byly diskutovány

tři možnosti spolupráce, mezi nimiž byla i myšlenka na projekt ZETHOVEN, který přitahoval zvláštní pozornost. Hlavními společnými cíli projektu byla témata kultury, zemědělství, životního prostředí, cestovního ruchu, umění a řemesel. Hlavní cíle projektu zahrnovaly přímé styky profesionálních umělců a mladých diváků z různých zemí, podporu hudebního vzdělání pro malé děti, podporu evropských vazeb mezi venkovskou mládeží a jejím územím. Stežejním cí-

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové náklady na projekt 260 262 €, EAFRD příspěvek 182 001 €, státní příspěvek 47 475 € a vlastní příspěvek 30 786 €.
Rok realizace:	Od 1. července 2010 do 31. prosince 2013.
Webové stránky:	www.facebook.com/projetozethoven
Kontaktní osoba:	Alexandre Ferraz, geral@raiahistorica.org, +351 271 829 040

lem projektu ZETHOVEN (převzato od německého skladatele Beethovena) je pozvat děti z venkovských oblastí, které nemají přístup k hudebnímu vzdělání, k účasti na evropském hudebním projektu. Projekt byl realizován ve čtyřech fázích, které zahrnovaly výběr účastníků do sboru od profesionálních portugalských lektorů, organizaci zkoušek sborů v obou partnerských zemích a společné nahrávání CD za doprovodu profesionálních orchestrů v Portugalsku a ve Francii. Po sérii měsíčních zkoušek a nahrávání CD, byly realizovány koncerty v Guardě (Portugalsko), v prezidentském paláci v Lisabonu a při příležitosti národního hudebního festivalu ve Francii. Všechna vystoupení byla natáčena na video. Pro zúčastněné děti byla účast v projektu velkým dobrodružstvím a všechny děti

byly pyšné na své výkony. Zažily nezapomenutelné okamžiky, jako například návštěvu velvyslanectví Francie, koncert u prezidentského paláce či účast ve zprávách v portugalské televizi.

MAS pomáhá znevýhodněným studentům

Název projektu: **Čtyři roční období zážitkové pedagogiky pro znevýhodněné děti**

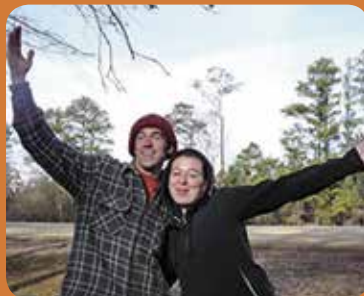
Území: **MAS Papaver (Belgie – Oost-Vlaanderen)**

Realizátor: **MAS Papaver**

Popis projektu:

Projekt si kladl za cíl vytvořit inspirativní vzdělávací program pro znevýhodněné studenty základních a středních škol na území MAS Papaver, založený na způsobu výuky čtyř ročních období s využitím praktických a interaktivních metod. Širším cílem bylo přispět ke zvyšování povědomí a posilování role zemědělství, a to zejména ekologického zemědělství (zvýšení povědomí o fair trade) v udržitelném rozvoji na podporu spolupráce

s místními a regionálními centry veřejné sociální péče. V rámci inovativního způsobu výuky navrhla místní akční skupina především témata zdravé výživy, přírodních zážitků, řemesel, spravedlivého obchodu apod. Projekt podporoval rozvoj nových partnerství a sítí místních sociálních center a služeb veřejné péče. Díky tomu se znevýhodněné cílové skupiny měly možnost aktivně podílet na sociálních a kulturních zážitcích, které byly

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové náklady projektu 76 016 €.
Rok realizace:	Projekt byl realizován od začátku roku 2010 do poloviny roku 2012.
Webové stránky:	www.youtube.com/watch?v=rvmU-cZVlfY
Kontaktní osoba:	Pieter Jan, pieterjan@kollebloem.be , info@kollebloem.be

ale především obecně prospěšné (udržitelnost a ochrana životního prostředí). Jak poté místní akční skupina uvedla, je třeba si uvědomit, že mladí lidé jsou naši budoucností a je třeba přispět k jejich rozvoji.

Školky spolupracují v ekologické výchově

Název projektu:	Učení o životním prostředí v mateřských školách
Území MAS:	Vrtec Otona Župančiča
Realizátor:	Vrtec Otona Župančiča (Slovenska Bistrica, Slovinsko)

Popis projektu:

Mateřská škola je přesvědčena, že pozitivní vztah k přírodě a zdravý způsob života by měl být v lidech vyvinut již v raném dětství. Cílem projektu tedy bylo informovat děti navštěvující mateřskou školu a jejich rodiny o ekologických nápadech a aktivitách, které mohou být inovativní a zajímavé za pomoci interaktivních prostředků (vše pojato zábavnou a zajímavou formou pro efektivní učení). Výuku doplňovala dětská knížka s chytlavým příběhem, kterou četli a hráli loutka-

ři dětem. Konec příběhu byl otevřený, neboť děti si mohly vybrat ze dvou variant zakončení příběhu. Mohly si místo PVC pytlů vzít bavlněné ekologické tašky, nebo dělat užitečné věci z nevyužitých PVC pytlů (ne pouze pytle vyhodit). Projektu se zúčastnilo cca 900 dětí s jejich rodinami a bylo tak zajištěno širší povědomí o projektu. Přidanou hodnotou bylo zajištění prorodinného přístupu k učení a společného rozhodování.

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové náklady projektu byly 24 050 €, příspěvek EAFRD činil 10 150 €, státní příspěvek činil 10 150 € a vlastní příspěvek činil 3 750 €.
Rok realizace:	Projekt byl realizován od května 2009 do března 2011.
Webové stránky:	www.vrtec-slobistrica.com/en.html
Kontaktní osoba:	Ivana Leskovar, ivana.leskovar@guest.arnes.si, +386 2 80 51 422

Společná ochrana proti velké vodě

Název projektu: **Rekonstrukce hráze Otterstadt a Waldsee**

Realizátor: **Rheinland – Pfalz, Rhineland – Palatinate
Horní údolí Rýna, Porýní-Falc,
mezi obcemi Otterstadt (hráz – km 7,1)
a Waldsee (hráz – km 12,5) – Německo.**

Popis projektu:

Porýní – Palatinate si klade za cíl obnovit bezpečnost existujících říčních regulací. Opatření je reakcí na ochranu občanů, kteří žijí a pracují na Horním a Středním Rýnu, včetně konceptu společné protipovodňové ochrany se sousedními spolkovými zeměmi. Celkově se spoluprací bude v následujících letech realizovat 288 000 000 m³ retenčního objemu v Horním Porýní.

V záplavové oblasti Horního Porýní tečou řeky do retenčních prostor, které byly vytvořeny prostřednictvím přesunu stávajících hrází nebo výstavby poldrů. Selhání protipovodňové ochrany by mohlo znamenat ztrátu až 13 miliard eur pro mnoho lidí, kteří žijí a pracují v údolí Horního Rýnu. Proto přilehlé oblasti spolupracují na modernizaci a posílení stávající hráze.

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové náklady projektu 4 500 000 €, příspěvek EAFRD 1 674 000 €, příspěvek národních zdrojů 2 826 000 €.
Rok realizace:	Projekt byl realizován od března 2007 do konce roku 2007.
Webové stránky:	www.wasser.rlp.de
Kontaktní osoba:	Klaus Weichhart, klaus.weichhart@mulewf.rlp.de , +49 6131 165963

V rámci projektu byla rekonstruována hráz v délce 3 700 metrů včetně propustků, potrubních křížení, uzávěrů a hrázních přechodů. Díky formování ztuhlého a hustého sedimentu bylo možné provést koncepci celkově štíhlejší hráze. Budování protipovodňové ochrany je typickým příkladem spolupráce na území obcí.

Společná příprava na klimatické změny

Název projektu: **Meziobecní spolupráce v oblasti vodního hospodářství a přizpůsobení se změně klimatu**

Realizátor: **Obec Fredensborg (Dánsko)**

Popis projektu:

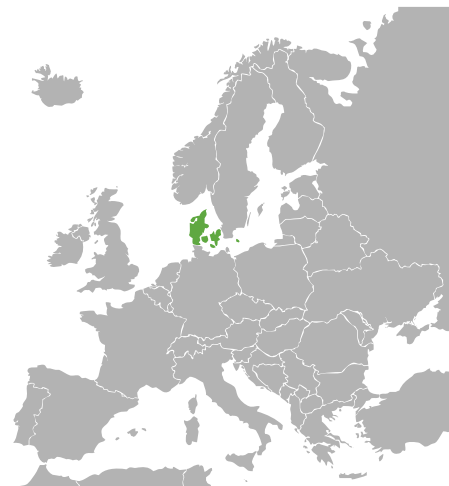
Tok Usserød v severní části Sealand v Dánsku se postupně rozšiřuje kvůli rostoucímu množství dešťové vody a srážek a rozšiřuje se do městských oblastí v obcích Rudersdal, Hørsholm a Fredensborg. Tok je 8 km dlouhý a teče z jezera Sjælsø na západě až k úžině Øresund na východě. V Dánsku se přes čtyři léta, 2007–2010, zvýšilo množství bouří a srážek. Oba výše zmíněné příklady mohou vést k záplavám. Je proto třeba posoudit celý koloběh vody s cílem nalézt řešení pro

nadcházející roky. Projekt by měl naplnit více cílů, z nichž se mezi klíčové řadí zvýšení povědomí o toku a jeho zdrojích mezi občany, úředníky a politiky, snížení kritického rizika záplav podél toku Usserød a snížení rizika poškození a s tím souvisejících ekonomických, sociálních a lidských nákladů při povodních. Mezi očekávané výsledky projektu patří zlepšení připravenosti na povodňové situace, vytvoření plánu při mimořádných událostech, kontrolovanější sledování prou-

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové náklady projektu 2 530 689 €, příspěvek EU 931 728 €. Projekt je podpořen programem EU LIFE.
Rok realizace:	Projekt je realizován od roku 2012 do roku 2015.
Webové stránky:	www.usseroed-aa.dk
Kontaktní osoba:	Klaus Pallesen, +45 7256 2398, klpa@fredensborg.dk

du Usserød a implementace přizpůsobení se změně klimatu. To se bude skládat ze společného hydraulického modelu, hydraulického dokumentačního nástroje, nových vodoměrů a společné povodňové mapy.

Bioplyn po vytrídění vyléčí problém s odpady

Název projektu: **Proces zpracování odpadů v Polsku**

Realizátor: **Eko Dolina Ltd in Lezyce
(Polsko – přenos dobré praxe z Finska)**

Popis projektu:

Bylo vybráno místo pro novou stanici, která byla založena v roce 1978 nedaleko obce Łeżyce, a jedním z cílů projektu je odplynění místa a evakuace výluhů. První etapa prací začala v roce 2003. Nová stanice je navržena tak, aby třídila a „léčila“ všechny druhy odpadu: směsi, recyklovatelné odpady, nebezpečné odpady, organické a inertní odpady ze stavebnictví a hromadný odpad, zatímco počáteční třídění se provádí pomocí jednotlivých obcí. Systém by měl umožňovat, aby se minimalizovalo množství odpadu ukládaného na skládkách a zabránilo se tak šíření znečišťujících látek v životním prostředí. Bylo provedeno

komplexní posouzení dopadu na životní prostředí – pro ovzduší, půdy, povrchové a podzemní vody, složení odpadu, plyných vyzařování, loužení, atd. a zajištěno, aby byla bývalá skládka vyčištěna, výtok kalů a výluh bezpečně zvládnut a bylo zajištěno opětovné použití recyklovatelného odpadu. Shromážděný bioplyn bude použit k výrobě elektrické energie, která bude pokrývat staniční požadavky a přebytek bude distribuován prostřednictvím národní sítě. Kromě životního prostředí má projekt také ekonomické a sociální dopady. Dohoda byla podepsána v roce 1999 v obci Łeżyce. Předpokládá dodatečné investice, které jsou

Rozpočet a zdroje financování:	Pre-accession aid, ISPA project 2000, Cohesion Fund. Celkové investice 25 602 912 €, příspěvek EU zdrojů 15 014 127 €.
Rok realizace:	Projekt byl realizován v roce 2010.
Webové stránky:	www.ekodolina.pl
Kontaktní osoba:	Agnieszka Sentowska, agnieszka.sentowska@ekodolina.pl , +48 58 672 50 00

určeny k poskytnutí obci na kanalizace a studny, veřejné osvětlení a sportovní hřiště. Klíčovým bodem v dohodě je preference místních obyvatel pro zaměstnání na stanici.

Projekt měl za sebou první úspěchy již v roce 2006 a předpokládá se, že se bude i dále rozšiřovat kapacita.

Nová pracovní místa pro osoby 45+

Název projektu: **Řešení překážek dlouhodobé nezaměstnanosti**

Území MAS: **není relevantní**

Realizátor: **Warmińsko-Mazurskie (Polsko)**

Popis projektu:

Nový model zaměstnanosti byl testován v severním Polsku a podporuje dlouhodobě nezaměstnané nebo profesně neaktivní osoby ve věkové skupině 45+. Model byl původně vyvinut ve Finsku a upraven pro použití v polském městě Elbląg. Výsledky projektu byly velmi povzbudivé – 80 % účastníků si našlo pracovní místo a 90 % z nich má stále zaměstnání po 15 měsících.

V posledních letech roste počet starších polských občanů v produktivním věku, kteří zůstávají nezaměstnaní a čelí různým překážkám (věk, zdraví, zdravotní pojištění).

Úzká spolupráce mezi polskými a finskými partnery – včetně studijních pobytů a výměny odborníků – vyústila v Elblagu na projekt „Podpory modelu zaměstnanosti lidí nad 45 let věku“. Jeho cílem je zajistit, aby účastníci, kteří si díky projektu našli práci, si ji také zároveň udrželi. Třicet dva účastníků projektu (27 žen a 5 mužů), všichni dlouhodobě nezaměstnaní, získalo multiprofilovou diagnózu v rámci nového modelu. To vedlo k vytvoření „osobního plánu rozvoje“ pro 28 z nich, včetně odborné přípravy, psychologické podpory a podpory od trenéra zaměstnání. Trenér práce později pomohl 9 z 10

Rozpočet a zdroje financování:	Celkový rozpočet 463 180 €, příspěvek EU 393 700 €.
Rok realizace:	Programové období 2007–2013.
Webové stránky:	ec.europa.eu/regional_policy/en/projects/poland/tackling-obstacles-to-long-term-unemployment
Kontaktní osoba:	Eliza Popławska-Jodko, (89) 524 56 06, eliza.jodko@uwn.edu.pl , erkon@softel.elblag.pl

nově zaměstnaných příjemců zůstat na pracovišti i po 15 měsících, a to zlepšením komunikace a řešením případných problémů vzniklých mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.

Nyní se tento projekt ukázal jako nová a účinná metoda (nástroj), na jehož základě budou testovány nabídky veřejných služeb v širším měřítku. Model byl již šířen na regionální a národní úrovni v Polsku. Vzhledem k tomu, že je vysoce efektivní a jeho posouditelnost je relativně levná, mohl by tento model být přizpůsoben pro použití například pro obce v jiných členských státech EU a i pro jiné skupiny lidí, kteří potřebují podporu na trhu práce.

„Skokanský můstek“ k práci pro mladé lidi

Název projektu:	Motivace mladých lidí k prozkoumání nových příležitostí
Území MAS:	není relevantní
Realizátor:	Regionální rada regionu Limousin – Regionální ředitelství pro podniky, hospodářskou soutěž, konzumaci, práci a zaměstnanost (Francie)

Popis projektu:

Region Limousin je převážně venkovský region s vysokou nezaměstnaností mladých lidí a pouze omezeným počtem vzdělávacích příležitostí pro mladé. Nízké rodinné příjmy přidávají na obtíž s mobilitou v cestování po řídké osídlených oblastech. Projekt SAS („Skokanský můstek“ pro aktivní vedení mladých uchazečů o zaměstnání) se zaměřuje na mladé lidi (pod 26 let), kteří hledají zaměstnání více než rok. Program vytváří pocit skupinové dynamiky, ve kterém jsou mladí lidé motivováni rozšiřovat své profesní zkušenosti. V rámci programu

se každý účastník zúčastnil činnosti ve skupině podle vlastního výběru, například divadelního představení či charitativní akce, vytvořením webových stránek, videoklipu, časopisu nebo výstavy. Facilitátoři pracovali po boku mladých lidí, ale ne tak, aby je vedli, ale pouze jim pomohli, aby objevovali sami. Program SAS poskytuje každému účastníkovi grant ve výši 340 eur měsíčně po dobu trvání tříměsíčního kurzu.

V souladu se strategií Evropa 2020 si projekt klade za cíl zvýšit míru zaměstnanosti pracovní síly v regionu z 69 % na

Rozpočet a zdroje financování:	ERDF, celkové náklady 940 000 €, příspěvek EU 224 400 €.
Rok realizace:	Programové období 2007–2013.
Webové stránky:	belim.fr/sas-jeunes-orientation-active-vers-emploi/
Kontaktní osoba:	Cécile Verhnes-Daubree, +33 555450018 c-verhnes-daubree@cr-limousin.fr, Marie-Claude Brethenoux, +33 555116600, marie-claude.brethenoux@direccte.gouv.fr

nejméně 76 %. Rovněž snížit podíl osob předčasně opouštějících školu na 10 % ze současných 15 % a zvýšit podíl populace ve věku 30–34 let s terciálním vzděláním z 31 % na nejméně 40 %. Program se koná na deseti místech po celém regionu Limousin. Zatím se do projektu zapojilo více než 500 společností, sdružení či jiných místních orgánů. Přibližně 75 % z účastníků našlo „pozitivní řešení“ z nichž 30 % našlo práci, 12 % našlo příležitost v odborném vzdělávání a 32 % uvedlo, že byli velmi blízko k nalezení zaměstnání nebo školení.

Obec pomáhá mladým matkám k podnikání

Název projektu: **Od mladých matek k mladým podnikatelkám**

Území MAS: **není relevantní**

Realizátor: **Tamsalu Parish (obec, Estonsko)**

Popis projektu:

Obec Tamsalu v Estonsku si vzala na vědomí výzvu pro lepší zaměstnanost mladých matek. Ženy s malými dětmi mají vysoké riziko nezaměstnanosti a zaměstnavatelé se je zdráhají vzít, neboť se obávají, že pokud mají děti, budou častěji potřebovat volno kvůli péči o ně. Ve venkovských oblastech Estonska je zaměstnáno pouze 33% žen, což je hluboko pod národními cíli. V reakci na tuto skutečnost zahájila obec projekt „*od mladých matek k mladým podnikatelkám*“. Ženy často chápou základy podnikání, ale bohužel nedostanou důvěru od místní samosprávy pro spuštění. Obec tedy společně s partnerem MTU – Etna (nezis-

ková organizace – asociace podnikajících žen v Estonsku) spustila vzdělávací kurzy, aby podpořila zlepšení prostředí pro mladé podnikající matky v regionu. Původně byl projekt zaměřený na 40 účastníků, ale nakonec se celkově projektu zúčastnilo 60 účastníků, kteří absolvovali témata, jako jsou IT dovednosti v podnikání a účetnictví se skutečným přínosem pro některé z nich. Některé ženy se vrátily k vysokoškolskému vzdělávání, aby získaly kvalifikaci, kterou potřebují pro vykonávání budoucího podnikání. Důležitou roli hrál i mentoring se zavedenými místními podnikatelkami.

Rozpočet a zdroje financování:	Celkový rozpočet projektu 55 775 €, příspěvek ESF 49 502 €.
Rok realizace:	Projekt byl realizován od května 2010 do června 2011.
Webové stránky:	www.fem.ee
Kontaktní osoba:	Úlle Kristmann, ylle.kristman@tamsalu.ee , +372 322 8440

„Půjčky cti“ k rozjezdu podnikání

Název projektu:	Honorované půjčky – podpora podnikatelů
Území MAS:	není relevantní
Realizátor:	Regionální orgány v Itálii

Popis projektu:

Regionální orgány působící v Itálii sázejí na myšlenky používat mikroúvěry na podnikání jako nástroje pro boj s nezaměstnaností tím, že nabízí jednotlivcům bez práce zdroje a školení k tomu, aby mohli založit firmu. 1 300 lidí, třetina z nich ženy, začalo podnikat v posledních letech díky projektu regionu „Marche“ na základě tzv. půjčky cti: „Půjčka cti: dáváme úvěr dle Vašich představ“.

Pro ty, kteří jsou ve věku mezi 18 a 60 lety a jsou nezaměstnaní nebo byli propuštěni, či u žen ve věku nad 35 let, které jsou nezaměstnané, ale chtějí založit svůj vlastní podnik, regionální orgány s pomocí Evropského sociálního fondu, udělují tzv. TERM mikroúvěrové půjčky v rozmezí 25 000 EUR a 50 000 EUR, které nevyžadují zabezpečení a poskytují jistou míru pokynů pro první rok činnosti.

Hai un'idea? Trasformatla in impresa! Il "Prestito d'Onore" della Regione Marche ti offre un'opportunità da non perdere

Il "Prestito d'Onore" della Regione Marche intende avviare **400 nuove imprese** attraverso la concessione da parte di Banca Marche di finanziamenti sull'onore fino a un **massimo di 50.000,00 euro** per ciascuna iniziativa economica.

Se sei disoccupato/a, lavoratore/lavoratrice in cassa integrazione o donna occupata "over 35" e vuoi avviare un'impresa hai l'opportunità di ottenere, grazie al "Prestito d'Onore" della Regione Marche, un finanziamento da restituire in **6 anni senza la necessità di presentare alcun tipo di garanzia**.

La nuova attività economica potrà essere una Impresa Individuale, una Società di Persone o una Società Cooperativa attiva nei settori della **produzione di beni, dei servizi o del commercio**.

Inoltre il "Prestito d'Onore" della Regione Marche prevede l'**assegnazione gratuita di un tutor**, che ti assisterà sia nella predisposizione della domanda di ammissione che **nei primi 12 mesi di attività**.

PUNTI INFORMATIVI E DI ORIENTAMENTO

Per tutti gli interessati al "Prestito d'Onore" della Regione Marche saranno a disposizione dei Punti Informativi e di Orientamento su tutto il territorio regionale. L'elenco dei Punti Informativi e di Orientamento, i recapiti e gli orari di apertura sono consultabili su www.prestitodonore.marche.it

INCONTRI INFORMATIVI E ROAD-SHOW

I soggetti interessati a richiedere il "Prestito d'Onore" della Regione Marche dovranno prendere parte a un Incontro di Gruppo. Per partecipare è obbligatorio prenotarsi contattando il Punto Informativo e di Orientamento. Verranno inoltre organizzati dei Road-Show di presentazione delle modalità di accesso all'iniziativa. Il calendario degli Incontri di Gruppo e dei Road-Show è consultabile su www.prestitodonore.marche.it

Responsabile struttura, valutazione ed erogazione Banca delle Marche info@bancamarche.it www.bancamarche.it

Coordinamento del tutoraggio Sida Group prestitodonore@sidagroup.com Tel. 071.28521 - Fax 071.2852245

Promozione e informazione Camera Work zain@camerawork.it Tel. 0731.204568 - Fax 0731.204861

www.prestitodonore.marche.it

Una quick QR Code con il tuo smartphone per accedere a tutte le informazioni sul "Prestito d'Onore"

B/SOGNO D'IMPRESA

PRESTITO d'ONORE
diamo credito alle nuove imprese
www.prestitodonore.marche.it

Rozpočet a zdroje financování: Financováno z programu Podpory podnikání – podpora z ESF 7,9 milionů €, celkové náklady 37,9 €.

Rok realizace: V letech 2006–2008, 2010–2012 a 2013–2015

Webové stránky: www.istruzioneformazione lavoro.marche.it/Prestitodonore.aspx

Kontaktní osoba: Antonie Secchi, antonio.secchi@regione.marche.it, +39 71 8063789

PRESTITO d'ONORE
diamo credito alle nuove imprese

Regione Marche

„Půjčka cti“ je součástí cenné iniciativy pro podporu podnikání. To je velmi důležité pro Itálii, protože orgány jsou si vědomy zásadní role institucí podporujících občany. V průběhu tří cyklů od roku 2006 bylo založeno 1 300 nových firem, polovina z nich pro lidi pod 35 let. Částky půjček zahrnují podporu na zahájení činnosti podniku a jeho řízení.

Dopo il successo delle precedenti edizioni del "Prestito d'Onore" della Regione Marche che ha consentito l'avvio di 980 nuove imprese, la Regione Marche ripropone l'iniziativa con l'intento di sostenere attivamente la creazione di nuove realtà imprenditoriali. Il "Prestito d'Onore" della Regione Marche, strumento di politica attiva del lavoro, anche in questa nuova edizione, ha come obiettivo la creazione di 400 nuove imprese per soddisfare il **bisogno d'imprese** e valorizzare le capacità imprenditoriali e le professionalità presenti nel territorio marchigiano.

Destinatari del "Prestito d'Onore"

Possono accedere all'iniziativa donne e uomini che, alla data di presentazione della domanda di ammissione, abbiano un'età compresa fra i 18 e i 60 anni, siano residenti da almeno 12 mesi nella Regione Marche e appartengano a una delle seguenti categorie:

1. disoccupati o inoccupati;
2. lavoratrici e lavoratori sospesi per cassa integrazione ordinaria (CIGO), straordinaria (CIGS) o in deroga;
3. donne occupate "over 35".

I destinatari appartenenti alle categorie 2 e 3, in caso di approvazione della domanda di ammissione, dovranno risultare disoccupati o inoccupati prima della sottoscrizione del contratto di finanziamento.

Ambiti di intervento

L'iniziativa è finalizzata a finanziare le nuove attività d'impresa in forma Individuale, di Società di Persone e di Società Cooperativa, quest'ultima composta da una compagine sociale di minimo 3 soci e massimo 8 soci.

Importi massimi finanziabili

L'importo massimo finanziabile con il "Prestito d'Onore" della Regione Marche è pari a Euro 25.000,00 nel caso di Imprese Individuali e di Società con meno di 3 soci, elevabile fino a un massimo di Euro 50.000,00 nel caso di Società con almeno 3 soci.

Principali caratteristiche tecniche ed economiche del finanziamento di Banca Marche
Il finanziamento avrà le seguenti caratteristiche:

forma tecnica: prestito chirografario, senza garanzie di alcun tipo;

piano di ammortamento: a rata costante (alla "francese");

durata del finanziamento: 6 anni, incluso un periodo di differimento della decorrenza del piano di ammortamento pari ad 1 anno;

tasso di interesse annuo nominale (TAN) applicato:

- nel periodo di differimento (1 anno), tasso fisso pari a 3,20%;
- nel periodo di ammortamento (5 anni), tasso fisso pari a 3,20%.

periodicità della rata: trimestrale;

spese istruttoria: non previste;

imposte e tasse sul finanziamento: a carico della Banca;

tasso annuo effettivo globale (TAEG): relativo a un finanziamento, erogato in unica soluzione, di € 25.000 della durata di 6 anni: 3,23%.

La domanda di ammissione all'iniziativa "Prestito d'Onore" della Regione Marche, che andrà compilata con il supporto del tutor assegnato dalla Sida Group S.r.l., dovrà essere presentata utilizzando le informazioni (reperibili sull'Avviso Pubblico) nonché i moduli disponibili sul sito internet della Regione Marche www.prestitodonore.marche.it.

La domanda dovrà essere presentata in una delle Filiali Banca Marche presenti nella Regione Marche entro il 31/12/2014, fermo restando il limite massimo

di 400 iniziative economiche finanziate e salvo eventuali proroghe concesse dalla Regione Marche.

Banca Marche procederà all'istruttoria e alla valutazione delle domande di ammissione all'iniziativa entro 30 giorni dalla presentazione di tutta la documentazione prevista, comunicando agli interessati l'esito della valutazione stessa.

Informazione e orientamento

Saranno a disposizione di tutti gli interessati **Punti Informativi e di Orientamento** per dettagli e chiarimenti relativi all'iniziativa e per consulenze individuali finalizzate a individuare le potenzialità imprenditoriali e la validità della business idea.

Per qualsiasi altra informazione:
www.prestitodonore.marche.it

Messaggio promozionale: maggiori informazioni sul "Prestito d'Onore" della Regione Marche, sulle condizioni economiche, contrattuali e assicurative relative ai prodotti e servizi sono indicate nei fogli informativi e nelle condizioni di polizza a disposizione presso le Filiali Banca Marche e su www.bancamarche.it. La concessione dei finanziamenti e il rilascio dei servizi sono soggetti a valutazione e approvazione da parte di Banca Marche.

Práce pro nezaměstnané z romské komunity

Název projektu: **Pracovní příležitosti pro znevýhodněné skupiny obyvatel obce Spišský Hrhov**

Území MAS: **MAS LEV**

Realizátor: **Obec Spišský Hrhov
(Mikroregion Spišská Občina – Slovensko)**

Popis projektu:

Hlavním cílem projektu bylo zvýšit míru zaměstnanosti v obci Spišský Hrhov formou tvorby pracovních míst se zaměřením na znevýhodněné uchazeče o zaměstnání a příslušníky místní romské komunity. Mezi specifické cíle projektu patřilo vytvořit 7 pracovních míst pro dlouhodobě nezaměstnané příslušníky místní romské komunity a další znevýhodněné uchazeče o zaměstnání

v obci Spišský Hrhov a zabezpečit činnost jednoho lektora zaměstnanců s individuálním přístupem k jednotlivcům (z důvodu další návaznosti na časový výhled trvale udržitelného zaměstnání). Vybraní pracovníci (zaměstnanci) byli vyškolení a byly jim poskytnuty potřebné rady a mentoring. K projektu byla poskytnuta potřebná publicita a informovanost.

Rozpočet a zdroje financování:	Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR – Operační program Zaměstnanost a sociální inkluze. Výše celkový výdajů projektu – 66 269 €, dotace 62 956 €, vlastní prostředky žadatele (spolufinancování) 3 313 €.
Rok realizace:	od listopadu 2014 do května 2015.
Webové stránky:	www.spisskyhrhov.info
Kontaktní osoba:	PhDr. Vladimír Ledecký, +421 053 4699 164, spissky.hrhov@vmnet.sk

Podpora včel napříč Evropou

Název projektu: **Včely a biologické rozmanitosti**

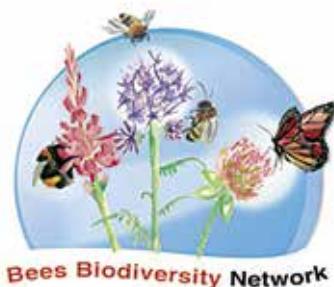
Území
a realizátoři:

MAS Pays Voironnais (Francie), MAS Dübener Heide (Německo), MAS Pays des Tiges et Chavées (Belgie), MAS Lolland (Dánsko), MAS Zlatá cesta (Slovensko), MAS Merthyr Tydfil (Anglie), MAS Living Kainuu (Finsko)

Popis projektu:

Aktéři projektu spolupracovali na ochraně včel v Evropě a jejich zásadní úloze při zachování biodiverzity a podpory bi hospodářství prostřednictvím opylování rostlin. Na projektu se podílelo 7 členských států EU v oblasti společné iniciativy na podporu včelí populace napříč Evropou. Velká část rostlinných druhů v Evropě závisí přímo na opylování hmyzem, zejména včel. Včely zvyšují svoji ekonomickou hodnotu také tím, že produkují med a jiné užitečné produkty, včetně včelího vosku a mateří kašičky. Nedávný pokles včelí populace není problém pouze pro jeden region či zemi. Tato motivace vedla partnery ze zemí Anglie, Belgie, Dánska, Finska, Francie, Německa a Slovenska

ke spojení sil a ochraně včel. Spolupráce mezi zeměmi poukazuje na jednotlivé oblasti implementující lokalizovaný soubor opatření zaměřených ke stejnému cíli. Opatření se vztahuje na společná tři témata: informace a vzdělání s cílem zvýšit povědomí o významu ochrany včel, včelařství v rurální ekonomice – propagace včelích produktů, poskytování úlů a půdní hospodářství s cílem napomoci zvýšit počet včelích stanovišť skrz výsadbu plodin přátelských ke včelám, nebo jiné praktické ochrannářské úsilí zaměřené na veřejné zelené prostranství. Projekt zejména cílí na snížení ohrožení včel pesticidy a zlepšování dostupnosti kvalitního jídla, které je nejvíce potřeba během kritických období

Bees Biodiversity Network

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové náklady 441 913 €, příspěvek EAFRD 252 901 €.
Rok realizace:	Projekt byl realizován v roce 2013.
Webové stránky:	www.bee-leader.eu
Kontaktní osoba:	Camille Matz, chille.matz@paysvoironnais.com , +33 (0)4 76 27 94 41

roku (podzim) a v geografických oblastech s nedostatkem biodiversity. Partneři se také snažili podpořit domácí včelařství pro navýšení počtu včel.

Projekt významně investoval do komunikačních kampaní zaměřených nejen na klíčové aktéry, jako jsou zemědělci, orgány veřejné správy, ale i širší veřejnost. Slovenští partneři si jako prioritu zvolili spolupráci se školami, kdy dětem přiblížili, jak velkou hodnotu mají včely. Francouzi měli podobné zájmy a propagovali nový model úlů určený pro vzdělávací účely. Mnoho nových nápadů bylo velmi užitečných a bylo sdíleno prostřednictvím tzv. networkingových sezení. Ty byly zdokumentovány a šířeny pomocí vícejazyčné internetové stránky. V Dánsku byl vyvinut a podporován koncept „městských včel“ jakožto prostředek marketingu. Projekt pomohl vystavit úly na veřejné prostranství a vysadit květiny, které jsou vhodné pro včely, podél silnic

a vodních cest. V rámci projektu bylo založeno nové informační včelí centrum. Partneři projektu se dozvěděli zajímavé zkušenosti z ovocnářského regionu z Finska, kde jsou včely brány jako potenciál pro šíření příznivé houby na ochranu proti škůdcům kolem jahodových polí. Testu se zúčastnilo 100 včelařů s 300 úly.

Sociální inovace na odlehlém venkově

Název projektu: **Pomocná ruka na skotském venkově – práce se sociálními podniky**

Realizátor: **Akademie sociálního podnikání (Velká Británie – spolupráce s Irskem)**

Popis projektu:

Highlands a ostrovy Skotska jsou velmi vzdálené a venkovské místo, kde se lidé naučili být samostatnými a soběstačnými, což je možná důvod, proč se projekt práce se sociálními podniky setkal s takovými úspěchy. Projekt ukázal, že sociální inovace mohou pomoci venkovským komunitám, aby se staly ještě více soběstačnými a trvale udržitelnými. Na ostrově Jura místní obyvatelé transformovali jediný obchod do sociálního podniku, protože lidé, kteří obchod provozovali, chtěli odejít do důchodu. Obyvatelé tak vypracovali podnikatelský plán,

zajistili 660 000 liber na nákup a spustili podnik.

Kreativita v sociální péči pomáhala i lidem s komunikačními problémy – jako například lidem s Alzheimerovou chorobou tak, aby si vychutnali lepší kvalitu života tím, že je zaměstnají v celé řadě výukových technik, jako je například loutkářství, hudba či řemesla.

Pro tak odlehlé oblasti jako je tato, je třeba najít způsob, který jim pomůže rozvíjet sociální služby. Právě ty jim většinou umožňují dělat někdy opravdu neuvěřitelné věci.

Rozpočet a zdroje financování:	Celkové výdaje projektu 1 360 000 £, příspěvek SF (EU) 954 000 £.
Rok realizace:	Od dubna 2011 do února 2015.
Webové stránky:	www.socialenterprise.academy/scot
Kontaktní osoba:	Neil McLean, scotland@socialenterprise.academy , +44 (0) 131 243 2670

Projekty spolupráce v Irsku

Název projektu: **Komunitní prádelna Duhallow**

Popis projektu:

Oblast Duhallow se nachází v severozápadní části správního obvodu Cork a jihovýchodě Kerry. V regionu dochází ke stárnutí populace, proto mnoho nových sociálních podniků reaguje na společenské potřeby – boj s izolací venkovanů a péče o staré lidi. Na základě výzkumu provedeného IRD Duhallow v roce 2007 „Potřeby starých lidí v Duhallow“ bylo zjištěno, že staří lidé si přejí žít samostatně ve svých domovech co nejdéle. IRD Duhallow síť pečovatelů a naše síť SAOI pro aktivní stárnutí zaznamenaly poptávku po službách praní u našich seniorů, nízkopříjmových domácností

a pečovatelů v Duhallow. Z tohoto důvodu byla zřízena komunitní prádelna.

Komunitní prádelna nyní funguje 1 rok a již dokázala, že je úspěšnou komunitní iniciativou. Prádelna byla financována projektem LEADER. Je zaměřena na nízkopříjmové rodiny, staré lidi a pečovatele v rodinách. Znamená pro ně značnou výhodu, protože lidé tak mohou mít bez zbytečného stresu vždy čisté povlečení, ručníky a oblečení.

Komunitní prádelna je zaměřena na ty, kteří nemají aktuálně přístup k žádné službě praní prádla. Tato cenově dostupná služba pomáhá lidem žijícím se

skromným důchodem, ale také těm, kteří se starají o své nejbližší, zvládat všechny úkoly spojené s prací pečovatele v domácím prostředí. Bezplatná služba odvozu a dovozu zdarma zajišťuje, že ani ti, kteří nemají dopravní prostředek, nejsou ze služby vyloučeni. Poptávka potvrdila skutečnost, že mnoho starých lidí je v těchto věcech závislých na rodině a přátelích. Vysoce kvalitní služba, kterou

dodáváme veřejnosti, je zásluhou velmi schopných a zodpovědných zaměstnanců našeho Rural Social Scheme, CE a Tús Activation Scheme, kteří prošli školením péče o zákazníky.

Vznik této nové služby pomáhá propagovat nezávislé bydlení a doplňuje další existující komunitní podniky, jako Společnost stravovacích služeb – jídlo na kolečkách – a Program útulnějších domovů.

Název projektu: **Společnost stravovacích služeb Duhallow (SSSD)**

Popis projektu:

Společnost stravovacích služeb Duhallow funguje již sedmnáct let. Jejím primárním cílem je poskytovat službu zajištění teplých jídel, která pomůže zlepšit kvalitu života a podpoří některé z nejzranitelnějších lidí v našem regionu. Cíl zůstal během let stejný – umožnit zdravý

a nezávislý život těch, kteří si přejí zůstat ve svých domovech a zajistit podstatnou změnu ve zdraví a kvalitě života starších nebo nemocných lidí odstraněním každodenní starosti o zajištění teplého jídla. Rok 2014 byl pro SSSD zásadní, když na James O’Keeffe institutu, Newmar-

ket otevřeli nové možnosti sociálního podnikání financované prostřednictvím LEADER. Přidanou hodnotou nové možnosti poskytování služby venkovských jídel bylo získání dalšího prostoru pro navýšení kapacity k uspokojení stále se zvyšující poptávky stárnoucích venkovanů. Navíc je SSSD potěšena, že může nabízet novou službu společné jídelny. Zde si senioři mohou dát své každodenní jídlo v útulném prostředí, kde se potkávají s dalšími lidmi a dostanou se na chvíli ven z domova. Společná jídelna tak poskytuje místo setkávání pro klienty, kteří dávají přednost vyzvedávání svých jídel místo toho, aby si ho nechali doručit domů. Izolace a samota je velkým problémem venkovských oblastí v Irsku a Společná jídelna je určitou cestou, jak zmírnit tento problém, protože poskytuje prostor pro setkávání a popovídání. Minulý rok SSSD uvařila a doručila v regionu 30.000 jídel. Poptávka se díky růstu stárnoucí populace Duhallow zvyšuje rok od roku. Navíc SSSD ve spojení se sítí IRD Duhallow SAOI je nyní vybavena, aby díky nové možnosti dobře uspokojila poptávku do budoucna.

SSSD se angažuje i v komerčních aktivitách. Tyto aktivity finančně podporují dodávku jídel, která dostává financování mezd z CSP a malý grant z HSE. Od svého založení v roce 1994 se SSSD zabývá dodáváním domácího pečiva do místních obchodů a prodejen a provozuje cateringovou službu pro malé i větší formální příležitosti.

I.R.D. Duhallow Ltd.

Další dobrá praxe z území MAS v zemích Evropské unie

Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la Zona Nord-Oriental de Catalunya

LEADER projekty spolupráce – Udržitelné řízení venkova

Udržitelné řízení venkova je projekt spolupráce, kde jsou zapojeny všechny katalánské MAS. Hlavními cíli projektu byla podpora řízení společenské odpovědnosti ve veřejných a soukromých organizacích ve 13 územích, zavedení sdílené pracovní metodiky, usnadnění dialogu mezi organizacemi za účelem možnosti čelit novým výzvám vůči udržitelnosti apod. Mezi některé výsledky projektu patří například aktivní přímá účast 2 500 obyvatel území, poskytnutí školení 25 podnikům k otázkám týkající se sociální odpovědnosti podniků, strategického plánování apod. Na projektu se dále pracuje tak, aby byla zajištěna jeho udržitelnost.

Webové stránky projektu: www.gsrural.org

Consorti Leader Urgell-Pla d'Urgell

GUSTUM – podpora místních výrobků

GUSTUM je projekt katalánské spolupráce, kde jsou zúčastněny všechny místní akční skupiny a jehož cílem je podporovat rozvoj venkova prostřednictvím podpory kvalitních zemědělsko-potravinářských produktů vyrobených v místě v součinnosti s restauracemi, cestovním ruchem a podnikatelskou sférou. Projekt má několik hlavních aktivit: zvyšování přidané hodnoty místních výrobků (prostřednictvím osvětových a vzdělávacích aktivit), provedení územní diagnózy, vydání korporativního materiálu (videí, fotografií, webových stránek, sociálních sítí), podporu místních výrobců a zpracovatelů potravin k účasti na gastronomických veletrzích apod. GUSTUM se stal zástupcem značky kvalitních místních produktů – pomohl šířit projekt a dobrou pověst. V rámci projektu bylo organizováno 88 workshopů s ukázkami vaření, kde byla celková účast více než pět tisíc lidí. Více než 2 000 lidí se zúčastnilo některé z činnosti odborné přípravy potravin. Kromě těchto výstupů bylo důležitou snahou oživit každé území a vytvořit silnější vazby mezi výrobci.

Webové stránky projektu: www.gustumcatalunya.org / www.gustum.org

Associació per la Gestió del Programa Leader Ripollès Ges Bisaura

Energie a les

Projekt „Energie a les” je společným projektem spolupráce 13 místních akčních skupin Katalánska. Projekt dává přidanou hodnotu všem místním a regionálním iniciativám, které mají za cíl produkci biomasy a uzdravování lesního hospodářství ve venkovských oblastech. V rámci projektu byly vytvořeny pracovní skupiny pro územní

koordinaci a zapojení veřejné správy a zlepšily se tak investice do energetické účinnosti pro tyto oblasti. Uskutečnily se školení a semináře na různá témata: o lesním hospodářství, o produkci biomasy, o inteligentních sítích, školení na komunální hospodaření s energií, vzdělávací kurzy pro zaměstnance projektu apod. Dalšími výstupy byly například panely o cyklu biomasy, organizace informativních setkání o energii účetnictví, organizace tréninkových kurzů o energii, testování nástrojů pro výpočet emisí CO₂ v turistických objektech apod.

Webové stránky projektu: www.ripollesgesbisaura.org

Consorti GAL Alt Urgell-Cerdanya

ODYSSEUS – udržení a návrat mladých na venkov

Cílem projektu Odysseus je podporovat návrat a zaměstnávání mladých lidí do venkovských oblastí, a to vytvořením programu, který toto usnadňuje. Program je administrován Generálním ředitelstvím pro rozvoj venkova a Generálním ředitelstvím pro mládež z katalánské vlády, za společné iniciativy Nadace venkovského světa a Sdružení venkovských iniciativ Katalánsko (ARCA), za spolupráce 13 MAS a sítě mládeže. Cílem opatření projektu Odysseus je podpořit podnikatelského ducha mladých lidí a jejich zaměstnávání prostřednictvím seminářů, školení, vývoje aplikací, on-line platforem, sítí, zasedání apod. Odysseus je projekt, který pracuje na dosažení těchto cílů: prevence a zastavení odlivu venkovské mládeže do městských nebo příměstských oblastí, podpora návratu vyškoleného lidského kapitálu do venkovských oblastí, usnadnění a podpora sociálního zapojení mladých lidí do venkovských oblastí, poradenství a podpora pro zaměstnanost mladých lidí, podpora zakládání nových podniků, které vedou mladí lidé či generování diskuse a analýzy mezi aktéry a institucemi, které se podílejí na zaměstnanosti mladých.

Webové stránky projektu: www.desenvolupamentrural.cat/mes_iniciatives/odisseu-programa-per-al-retorn-i-la-inserciolaboral-dels-i-les-joves-al-medi-rural/

Ranrike Norra Bohuslän (Švédsko)

a MAS – Naturpark Saale – Triasland (Německo).

Říše Slunce

Pozadí projektu pochází z výzvy dostat do muzea více návštěvníků. Projekt „Říše Slunce“ zahájil muzejní činnost týkající se slavných náboženských symbolů v lepší a modernější podobě (interaktivnější) prostřednictvím spolupráce mezi třemi muzei. Cílem bylo vytvořit společnou digitální platformu spolupracujících muzeí a zlepšit tak povědomí a šíření informací o přírodním a kulturním dědictví včetně přilákání více návštěvníků. Hlavním výstupem bylo vytvoření webových stránek projektu. Prostřednictvím nenásilné, ale přitažlivé propagace se podařilo zvýšit počet návštěvníků.

Webové stránky projektu www.empireofthesun.eu/page/1/1/en

Alcaudete – Los Noguerones, Province of Jaén (Španělsko)

Přidaná hodnota kompostování

Španělský projekt na vybudování kompostování a hnojení olivovým olejem vedlejšími produkty vzniklými při výrobě olivového oleje pro použití v olivových hájích. Projekt zvyšuje kvalitu půdy a snižuje potenciální znečišťující kapacity těchto vedlejších produktů. Provincie Jaén je známá pro své „bílé půdy“, která produkuje vysoce kvalitní olivový olej. Družstevní organizace v oblasti Los Noguerones, která má 837 členů, se zaměřuje na neustálé zlepšování olivového oleje ve výrobním procesu. Družstvo používá integrovaný výrobní mlýn. Výsledkem procesu je vedlejší produkt známý jako olivový koláč, který může znečistit půdu a vodní systémy, není-li správně řízen. Hlavními cíli projektu bylo recyklovat odpadní produkty, konkrétně organické vedlejší produkty z výroby olivového oleje prostřednictvím kompostování. Tyto recyklované produkty poté dále použít do olivového háje k hospodaření (pro podporu živin v půdě), čímž bude zajištěna nezávislost na chemických hnojivech. Hlavním výsledkem je výroba kompostu pro pěstitele oliv, kteří jsou v procesu přechodu na ekologické zemědělství. Kompostovaný výrobek odstraňuje z půdy dusičnany a minimalizuje také erozivní procesy, čímž přispívá ke zlepšování půdy v olivových farmách.

Webové stránky projektu: www.nogueoliva.es

Oesling (Lucemburk)

Umělecká expozice – Zahrada

Nezisková organizace Clervaux – Cité de l'Image vyvinula program, jehož cílem je rozšíření projektu zahrad. Myšlenka je jednoduchá – zkombinovat přírodu a kulturu. Hlavním cílem bylo vypracovat centrum pro společensko-kulturní aktivity, podporovat kulturní identitu a zdůraznit potenciál turistického centra Clervaux. Výsledkem je „Champ libre“ – travnatá plocha s 5 ocelovými konstrukcemi pro instalaci umění práce; 2) „Echapée belle“ se skládá z ocelových tyčí upevněných do kamene představující fotografie; 3) „Carroussel d'images“ je hranolová kovová konstrukce na okraji města. Projekt přispěl k vizuální přitažlivosti města a zároveň zlepšení kvality místního prostředí. Kromě toho, venkovské umístění výstavních míst dovoluje návštěvníkům dostat se blíže k přírodě.

Webové stránky projektu: www.clervauximage.lu

Kassari, Hiiumaa Island (Estonsko)

Organický jablečný džus z Hiiuma

Triinu Schneider je mladá a aktivní dáma, která žije na ostrově Hiiuma v Kassari. Začala pracovat jako osoba samostatně výdělečně činná v roce 2003 jako instruktorka plavání, ale svou jablečnou šťávu začala vyrábět až v roce 2009. Nápad vyrábět jablečný džus vznikl v její rodině, protože její otec měl velkou jablečnou zahradu a Triinu začala přemýšlet o ziskovějším využití jablek. Triina chtěla zvýšit kvalitu šťávy z jablek

prostřednictvím zavedení lepší pasterizace. Zakoupila speciální stroj (lis, ždímač). Ten přispěl k efektivní pasterizaci a výrobě organické jablečné šťávy. Pasterizace zařízení pomohla a účinnost zpracování ovoce vzrostla až o 500%. Má také lepší konkurenceschopnost oproti velkým producentům džusů.

Niedersachsen – Bremen (Německo)

Instalace kamery do lesa pro systém včasné detekce požáru

Německé ministerstvo pro výživu, zemědělství, ochranu spotřebitelů a regionální rozvoj se ujalo instalace monitorovacího systému kamer zaměřených na lesní požáry (AWF) v reakci na vysoké riziko lesních požárů v Dolním Sasku. Owing je dobře zalesněná nížina ve východní části Dolního Saska (400.000 ha, 70% jehličnatý les). Index oblasti patří k nejvíce ohroženým regionům pro lesní požáry v Německu. Hlavním cílem je rychlé zjištění lesních požárů, aby se minimalizovaly škody a zlepšila se spolupráce mezi odpovědnými subjekty zapojenými do předcházení lesních požárů a prevence. Mezi hlavní výhody monitorovacího systému patří: trvalá operační připravenost, rychlé detekce kouře a přesnost detekce signálu, vizuální kontrola a ukládání snímků. Systém je řízen dálkově.

Code local government Bauska region, Kurzeme (Lotyšsko)

Vývoj společnosti v lotyšském Code Parish

DSC „Var“ sdružení je komunitní organizace z farnosti. Oblast postrádala vybavení informačními technologiemi. Cílem projektu bylo zlepšit kvalitu života na základě aktualizace technického vybavení. Po dokončení projektu může sdružení používat zařízení, díky kterému zajistí poskytování vzdělávání, poradenské služby a další aktivity na podporu rozvoje informování společnosti a zapojení místní komunity do aktivit venkova. Sdružení v rámci projektu zakoupilo notebook, paměťové jednotky, tiskárny, projektor, plátno apod. Sdružení používá zařízení pro poskytování školení, poradenské služby a další aktivity na podporu rozvoje informační společnosti. Do oblastí vzdělávání patří rozvoj počítačových dovedností, použití internetu, motivace, zvládání stresu, obchodní komunikaci, psaní životopisů a průvodních dopisů, obchodní plánování a řízení, a zájmové kurzy.

LAG pays d'Ourthe: villages of Houffalize, La Roche, Rendeux, Hotton, Erezée, Manhay and Durbuy (Lucembursko)

Podpora sladkovodního rybolovu a ostatních turistických atrakcí ve Wallonii

Podpora z LEADER+ upozornila na potenciál k rozvoji udržitelného a inovativního rybaření. Akce zahrnovaly rozvoj rybářských míst, rozvoj infrastruktury apod. Projekt byl navržen tak, aby dále stavěl na tomto potenciálu a rozšířil škálu služeb s místním partnerstvím a místními službami (například potravináři). Mezi specifické cíle tohoto projektu patří vývoj nových produktů cestovního ruchu v oblastech rybaření a rybolovu, zvyšování povědomí o přírodních rozmanitostech v regionech, součinnost

s ostatními produkty cestovního ruchu, podpora rybářských aktivit pro školy a další zájmové organizace a rozvoj sítě partnerů v regionu. Přidanou hodnotou je poté možná nabídka nových pracovních příležitostí v tomto odvětví.

Webové stránky projektu: www.riveo.be

Svazek obcí Pays Dignois a území Alpes-de-Haute-Provence, Francie

Sdružení pro aktivizaci podnikatelů Mozaika (SAP Mozaika)

V alpském regionu Haute Provence dosud nefungovala žádná instituce pro podporu rozvoje podnikatelských aktivit. V této horské oblasti jsou podnikatelé často izolováni. Rozdrobenost zdejšího trhu způsobuje pomalý rozvoj podniků, které mnohdy realizují pouze izolované individuální projekty a dosahují jen skromného obrátu. SAP Mozaika proto nabízí ekonomický, právní a sociální rámec, v němž lze otestovat a nastartovat podnikání. V první fázi pomohou projektoví manažeři rozvinout a správně nastavit parametry podnikatelského záměru. Až je podnikatel připraven zahájit svou činnost, může se sdružením podepsat pracovní smlouvu a stát se členem - zaměstnancem. SAP pak pro něj zajišťuje manažerskou a administrativní činnost. Specifikem SAP Mozaika je právě jeho kolektivní a kooperativní povaha. V současné době SAP sdružuje 36 podnikatelů. Hlavním cílem projektu je vznik a dlouhodobá udržitelnost nových pracovních míst. Celkové náklady projektu činily 70 000 €, z toho soukromé příspěvky činily 14 000 €.

Webové stránky projektu: www.caemosaique.fr

Viimsi, Harju, Estonsko

Společenské centrum aktivních žen ve Viimsi – předávání tradic z generace na generaci

Populace obce Viimsi patří k těm s nejnižším průměrným věkem v Estonsku. Většina obyvatel jsou nově příchozí bez blízkých rodinných vazeb v okolí. Neexistují zde žádné přirozené vazby pro předávání tradic mezi generacemi. Cílem projektu bylo vytvořit společenské centrum ve Viimsi, kde by bylo možné podpořit sociální začleňování a zachování kultury a tradičních hodnot zdejší oblasti. První aktivitou bylo zřízení informačního centra pro mládež a mladé rodiny v areálu Laidoneri. Následovaly semináře o místním kulturním dědictví, rodinných tradicích, vedení domácnosti, relaxačních uměleckých a řemeslných technikách, zdravé výživě či vaření. Společenské centrum funguje již pět let a bylo rozšířeno i o klub zdraví a kavárnu. Pomáhá začleňovat nově příchozí a novou generaci do místní komunity a přispívá ke zvyšování atraktivity území. Celkové náklady projektu činily 8 756 €, z toho příspěvek z EAFRD 5 113 €, národní příspěvek 1 278 € a vlastní zdroje 2 365 €.

Webové stránky projektu: www.veda.ee

30 MAS z regionů Navarra, Aragon, Castilla la Mancha, Castilla y Leon, Extremadura, Cantabria a Cataluna, autonomní společenství Extremadura, Španělsko

Natura 2000: Turistická síť oblastí pozorování přírody

Projekt navázal na několik společných aktivit MAS z chráněných oblastí sítě Natura 2000. Společným cílem projektu bylo zachytit socioekonomické výhody plynoucí z ochrany přírody pro místní společenství, podnikatele a turisty a podpořit místní a globální plány rozvoje chráněných oblastí sítě Natura 2000. Vznikla strategie rozvoje cestovního ruchu a zpracovaly se turistické balíčky. Dále se zavedl management cestovního ruchu. Vznikl také manuál s příklady dobré praxe. Realizace projektu měla pozitivní dopad na rozvoj sektoru turistického ruchu v dotčených územích. Celkové náklady projektu činily 378 000 € a byly pokryty v plné výši z národních zdrojů.

Webové stránky projektu: www.retoeurope.com/rednatura2000/?mod=10&chan=1#sMod=15

Tygiel Doliny Bugu (Drohiczyn, Poland), Nemunas (Jurbarkas, Lithuania)

Poskytování příležitosti pro mladé lidi k zachování regionálních tradic

Hlavním cílem projektu bylo zvýšit regionální identitu mezi mladými lidmi, obohatit vzdělávací nabídky v oblasti tradičních dovedností, obnovit tradiční profese, pomoci rozvoji mezinárodních partnerství a propagovat cestovní ruch. Vznikly propagační webové stránky a brožury v litevštině a polštině. Setkání, návštěvy a veletrhy přispěly k vzájemné výměně zkušeností partnerů. Celkové náklady projektu byly 66 577 €, z toho 32 261 € přispěl EAFRD a z ostatních zdrojů bylo financováno 34 316 €.

Webové stránky projektu: www.tygiel.vvgnemunas.it

MAS Redange-Wiltz (Lucembursko), MAS Joensuu Seudun LEADER (Finsko), MAS Maaseudun kehittämisyhdistys Keski-Karjalan Jetina (Finsko), MAS Oststeirisches Kernland (Rakousko), MAS Raplamaa Partnership Registered Association (Estonsko), MAS Region uwe (Rakousko), MAS Valle Umbra e Sibillini (Itálie)

Kulturní výlety

Projekt si kládł za cíl přispět k podpoře kulturní rozmanitosti jako jedinečné síly Evropy. Projekt využil sociálně-kulturní a turistický potenciál rozsáhlého a různorodého evropského kulturního dědictví, podporoval výměnu mezi lidmi z různých kulturních prostředí venkovských oblastí, které nejsou obvykle spojeny s cestovním ruchem. Pilotní výlet ukázal, že aplikace kulturních výletů (např. interaktivní, společná učení, porozumění kultuře, vyprávění příběhů, kontakt s místními obyvateli) představuje výzvu pro různé nabídky v oblasti cestovního ruchu.

Celkové náklady byly 718 608 €, z toho EAFRD přispěl částkou 517 564 €, národní příspěvek činil 196 806 € a 4 237 € bylo financováno ze soukromých zdrojů.

Webové stránky projektu: www.cultrips.org

Doslov

Středomoravská agentura rozvoje venkova, o.p.s.

*Motto: Jsme z venkova. Pracujeme pro venkov.
Pomůžeme získat peníze na vaše projekty“*

Středomoravská agentura rozvoje venkova (SMARV) je obecně prospěšnou společností, která spolupracuje s místními akčními skupinami zejména na střední Moravě. V letech 2008–2009 pomáhala s vytvářením strategických plánů LEADER, animací místních partnerství v regionech MAS a administrací a evaluací projektů v ose IV. Programu rozvoje venkova 2007–2013. Zpočátku se agentura věnovala aktivitám v Programu rozvoje venkova, např. v roce 2010 realizovala vzdělávací projekt „Společně měníme a rozvíjíme venkov“ (PRV III.3.1 Vzdělávání a informace). Posléze se SMARV zaměřil na vzdělávání v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, kde se v letech 2010–2011 podílel ve spolupráci s Univerzitou Palackého Olomouc a několika moravskými MAS na projektu „Moravské vysoké školy partnerem moravského venkova“ (UNIVES). V letech 2012–2013 agentura realizovala vlastní projekt „Sblížení politikou – výchova k aktivnímu občanství a lokální demokracii“ (SPALO). Od roku 2013 se SMARV podílí zejména jako facilitátor zapojování veřejnosti a konzultant strategického plánování na vytváření strategií komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) v některých MAS na střední Moravě, což bylo hlavní aktivitou roku 2014. Od roku 2015 je odborným dodavatelem Sdružení místních samospráv ČR v projektu „MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů“, kde se podílí na vytvoření studie, metodiky a právních návrhů zlepšení efektivity veřejné správy, mezi které patří také metodika a konzultace Strategií spolupráce obcí zapojených MAS.

Hlavní aktivity:

- Dotační poradenství (vč. zpracování projektů, studií a analýz)
- Projektové řízení (administrace, účetnictví, výběrová řízení, monitoring, evaluace)
- Strategické plánování (vč. zapojování veřejnosti, zpracování studií a analýz, zejména pro MAS, DSO a obce)
- Animace venkova (vč. vzdělávání, propagace, facilitace veřejných projednávání)
- Propagace (zpracování textů, grafiky, designu, tisku, vydávání publikací, public realitions aktérů venkova)

www.smarv.cz

Tomáš Šulák, předseda správní rady SMARV

Publikaci

Jak se vám líbí náš venkov?

Příklady dobré praxe spolupráce obcí v místních akčních skupinách

vydala Středomoravská agentura rozvoje venkova o.p.s.
v rámci projektu Sdružení místních samospráv ČR
„MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů“.

Editoři publikace: Alena Kolářová, Karolína Ortová

Konzultace: Tomáš Chmela, Tomáš Šulák

Fotografie: Libor Teichmann, Zdeněk Slavotínek a archiv MAS

Grafika a sazba: Marek Frank

Tisk: Point CZ, s.r.o.

Rok vydání: 2015

ISBN: 978-80-906206-0-5